

HNB

EUROSUSTAV

Platne kartice i kartične transakcije

Statistika platnog prometa

2023.

Godina X · rujan 2024.

Sadržaj

Pregled kartičnog tržišta RH	4
Osnovna statistika RH.	4
1. Uvod	5
1.1. Struktura publikacije.	6
1.2. Zakonodavni okvir	6
1.3. Metodologija.	9
2. Struktura kartičnog tržišta i platnoprometna infrastruktura	11
2.1. Kartične platne sheme	12
Četverostrana kartična shema u RH	12
Trostrana kartična shema u RH	13
2.2. Platnoprometna infrastruktura	15
Bankomat	15
EFTPOS uređaj.	17
EFTPOS uređaj za isplatu i uplatu	19
3. Tržište platnih kartica u RH.	20
3.1. Platne kartice	21
Statusi platnih kartica.	23
Novoizdane i deaktivirane platne kartice	24
3.1.1. Stupanj tehnološkog razvoja platnih kartica u RH	25
EMV čip i magnetne platne kartice	25
Beskontaktne i kontaktne platne kartice	26
3.2. Imatelji platne kartice	27
Potrošač	27
Poslovni subjekti (nepotrošači).	28
4. Kartične platne transakcije.	30
4.1. Ukupne kartične platne transakcije	31
4.1.1. Nacionalne kartične platne transakcije	33
Nacionalne kartične platne transakcije prema prihvatnim uređajima.	34
Kupnja robe i usluga.	36
Podizanje gotovog novca.	39
Polaganje gotovog novca.	41
Ugovorno terećenje	42
Međunarodne kartične platne transakcije	43

5. Prihvat platnih transakcija izvršenih platnim karticama	46
5.1. Ukupan prihvat platnih transakcija izvršenih platnim karticama	47
Poslovni subjekti	48
Privatne osobe (potrošači)	49
5.1.1. Prihvat platnih transakcija izvršenih platnim karticama izdanima u RH. . . .	53
Kupnja robe i usluga	55
Podizanje gotovog novca.	56
Polaganje gotovog novca.	58
5.1.2. Prihvat platnih transakcija izvršenih platnim karticama izdanima u inozemstvu.	59
Prihvat platnih kartica u RH prema korištenoj metodi autentifikacije.	62
Usporedba korištenja platnih kartica i gotovog novca.	65
6. Pojmovnik	67
7. Dodatak	69
7.1. Popis tablica.	69
7.2. Popis okvira	70
7.3. Popis slika	70

IZDAVAČ

Hrvatska narodna banka
Trg hrvatskih velikana 3, 10000 Zagreb
Telefon centrale: 01/4564-555
info@hnb.hr, www.hnb.hr

Molimo korisnike ove publikacije da pri korištenju podataka obvezno navedu izvor.
Sve eventualno potrebne korekcije bit će unesene u web-verziju.

ISSN 1849-790X (online)

Pregled kartičnog tržišta RH

Izdavatelji platnih kartica

19 kreditna institucija
2 institucije za elektronički novac

Prihvatitelji platnih transakcija (EFTPOS uređaj i internet)

13 kreditnih institucija
2 institucije za elektronički novac
2 institucija za platni promet

Kartične sheme (abecedno)

Četverostrane kartične sheme

- MasterCard®
- Visa®

Trostrana kartična shema

- Diners Club International®

Osnovna statistika RH

Populacija / poslovni subjekti

3.853.200 stanovnika
293.791 registriranih pravnih osoba
96.975 subjekata u obrtu i slobodnim zanimanjima
56.594 km² površina RH

Broj imatelja platne kartice

Potrošači: **3,567** mil.
Poslovni subjekti (nepotrošači): **0,274** mil.

Broj platnih kartica

Debitne: **6,831** mil.
Kreditne: **1,71** mil.

Nacionalna kartična plaćanja (izdavatelja u RH)

Broj: **703,22** mil.
Vrijednost: **31,62** milijarde eura

Infrastruktura

EFTPOS uređaji: **132.265**
Bankomati: **4.277**

---

1. Uvod

Platne su kartice već nekoliko godina najkorišteniji instrument bezgotovinskog plaćanja diljem Europe, uključujući i Republiku Hrvatsku. Danas prosječan Hrvat ima više od dvije platne kartice, a nerijetko se događa da jedna osoba posjeduje više debitnih i kreditnih kartica.

Kartični oblik plaćanja stalno raste u broju i vrijednosti transakcija, što također upućuje na sve veću popularnost platnih kartica među potrošačima i poslovnim subjektima. Dodatno, rastući trendovi vezani uz povezivanje platnih kartica s mobilnim aplikacijama i drugim digitalnim platformama (npr. digitalnim novčanicima) omogućavaju korisnicima jednostavnije i brže plaćanje, što dodatno potiče rast bezgotovinskih transakcija.

Tako je na 31. prosinca 2023. ukupno 19 kreditnih institucija i 2 institucije za elektronički novac u RH izdavalo platne kartice, a njihovi su korisnici u 2023. ukupno izvršili 703,22 milijuna nacionalnih kartičnih platnih transakcija ukupne vrijednosti 31,62 milijarde eura. Pritom se u odnosu na 2022. broj nacionalnih kartičnih platnih transakcija u 2023. godini povećao za 12,5%, a vrijednost transakcija za 13,3%.

Isto tako, sve češće se platna kartica upotrebljava i za internetsku kupnju, pa se tako u odnosu na 2022. ukupan broj transakcija kupnje robe i usluga platnim karticama preko interneta povećao za 29%, a vrijednost za 37% (vrijednost transakcija povećala se s 955,7 milijuna eura, koliko je iznosila u 2022. godini, na 1,31 milijardu eura u 2023. godini). Također, kao posljedica kontinuiranog rasta kartičnih plaćanja i sve brojnijih alternativnih metoda plaćanja koje se zasnivaju na kartičnim tehnologijama, u nekoliko posljednjih godina primijećen je trend konstantnog porasta udjela broja transakcija plaćenih platnim karticama u odnosu na broj transakcija plaćenih gotovim novcem. Kada govorimo o omjerima plaćanja karticom i gotovinom u proteklom razdoblju, otprilike svaki četvrti fiskalizirani račun plaćen je karticom, dok su ostala tri računa plaćena gotovinom. S obzirom na spomenuti trend, očekujemo da bi udio broja računa plaćenih karticom uskoro mogao biti veći od trećine.

Svrha je ove publikacije pružiti sveobuhvatan pregled tržišta platnih kartica i kartičnih platnih transakcija u RH u 2023. s usporedbom pojedinih podataka u odnosu na prethodno razdoblje s naglaskom na 2022. godinu. Publikacija bi trebala poslužiti podjednako korisnicima, pružateljima platnih usluga i ostaloj široj javnosti.

1.1. Struktura publikacije

Publikacija je podijeljena u sedam poglavlja.

Prvo je poglavlje Uvod, u kojemu je uz svrhu i strukturu publikacije dan kratak pregled zakonodavnog okvira na temelju kojeg su prikupljeni statistički podaci te osnovna metodološka objašnjenja.

Drugo poglavlje, pod nazivom Struktura kartičnog tržišta i platnoprmetna infrastruktura, daje uvid u modele kartičnih shema i pregled osnovnih prihvatnih uređaja (bankomata i EFTPOS uređaja).

U trećem poglavlju, pod nazivom Tržište platnih kartica u RH, iznose se podaci o broju platnih kartica i stupnju njihova tehnološkog razvoja.

Kartične platne transakcije, odnosno četvrto poglavlje, daje uvid u podatke koje su dostavili izdavatelji platnih kartica. Podaci obuhvaćaju sve nacionalne i međunarodne kartične platne transakcije koje su učinjene platnim karticama koje su ti izdavatelji i izdali.

Peto poglavlje, Prihvaćanje platnih transakcija, daje uvid u podatke koje su dostavili prihvatitelji platnih transakcija. Podaci obuhvaćaju sve transakcije prihvata platnih transakcija u RH u eurima izvršene platnim karticama hrvatskih i inozemnih izdavatelja. Također, u ovom se poglavlju daje usporedba korištenja platnih kartica i gotovog novca u RH.

Šesto poglavlje sadržava pojmovnik.

U sedmom poglavlju dan je popis tablica, slika, prikaza i okvira iz publikacije.

1.2. Zakonodavni okvir

Republika Hrvatska u potpunosti je uskladila svoje zakonodavstvo s pravnom stečevinom EU-a u području platnog prometa. Zakonom o platnom prometu ("Narodne novine", br. 66/2018. i 114/2022.; u nastavku teksta: ZPP) platne usluge u RH uređene su istovjetno kao i u EU-u. Tako su među platnim uslugama i usluge izdavanja platnih kartica i prihvaćanja platnih transakcija izvršenih platnim karticama.

Statistički podaci o platnim karticama, kartičnim platnim transakcijama i prihvatnim uređajima prikupljaju se na temelju:

– Odluke o obvezi dostavljanja podataka o platnom prometu i elektroničkom novcu (“Narodne novine”, br. 147/2013., 16/2017.), koja je stupila na snagu 1. siječnja 2014. i kojom se propisuje obveza izvještavanja Hrvatske narodne banke (u nastavku teksta: HNB) o podacima u vezi s platnim prometom i elektroničkim novcem te sadržaj, način i rokovi tog izvještavanja

– Odluke o obvezi dostavljanja podataka o statistici platnog prometa za potrebe Europske središnje banke (“Narodne novine”, br. 150/2022.), kojom se propisuju izvještajni obveznici, sadržaj izvještavanja, prvo izvještajno razdoblje i rokovi u kojima su izvještajni obveznici dužni dostavljati Hrvatskoj narodnoj banci podatke o statistici platnog prometa za potrebe dostave podataka Europskoj središnjoj banci.

Odlukom o obvezi dostavljanja podataka o platnom prometu i elektroničkom novcu (“Narodne novine”, br. 147/2013., 16/2017.) propisani su opseg podataka i izvještajni obveznici. Osim podataka o nacionalnim platnim transakcijama prikupljaju se i podaci o međunarodnim platnim transakcijama, a izvještajno razdoblje određeno je na mjesečnoj razini.

Prema Odluci o obvezi dostavljanja podataka o platnom prometu i elektroničkom novcu (“Narodne novine”, br. 147/2013. i 16/2017.) izvještajni obveznici jesu:

1. kreditna institucija (banka i štedna banka) sa sjedištem u RH
2. institucija za elektronički novac sa sjedištem u RH
3. institucija za platni promet sa sjedištem u RH
4. podružnica kreditne institucije (podružnica banke) iz treće države sa sjedištem u RH
5. podružnica institucije za elektronički novac iz treće države sa sjedištem u RH
6. podružnica kreditne institucije iz države članice sa sjedištem u RH
7. podružnica institucije za elektronički novac iz države članice sa sjedištem u RH
8. podružnica institucije za platni promet iz države članice sa sjedištem u RH
9. zastupnici pružatelja platnih usluga iz druge države članice sa sjedištem u RH, preko kojih ti pružatelji platnih usluga pružaju platne usluge u RH ako ti zastupnici ujedno imaju odobrenje za pružanje platnih usluga i
10. Financijska agencija.

Odlukom je propisano sastavljanje i dostavljanje podataka o platnom prometu i elektroničkom novcu u 11 izvješća. To su:

- Izvješće “Kreditni transfer”

- Izvješće “Novčana pošiljka”
- Izvješće “Izravno terećenje”
- Izvješće “Odobrenje/terećenje bez naloga”
- Izvješće “Gotov novac”
- Izvješće “Čekovi i mjenice”
- Izvješće “Izdavanje platnih instrumenata”
- Izvješće “Računi”
- Izvješće “Infrastruktura”
- Izvješće “Prihvaćanje platnih instrumenata” i
- Izvješće “Zakonska ovlast”.

Odlukom o obvezi dostavljanja podataka o statistici platnog prometa za potrebe Europske središnje banke (“Narodne novine”, br. 150/2022.) izvještajni obveznici dužni su Hrvatskoj narodnoj banci dostavljati podatke na tromjesečnoj ili polugodišnjoj osnovi, i to kako slijedi:

1. za izvještavanje na tromjesečnoj osnovi statistički podaci iz tablice 9. Priloga III. Uredbe (EU) 2020/2011 Europske središnje banke od 1. prosinca 2020. o izmjeni Uredbe (EU) br. 1409/2013 o statistici platnog prometa (ESB/2013/43) (ESB/2020/59) i tablice A Priloga Smjernice (EU) 2021/832 Europske središnje banke od 26. ožujka 2021. o izvještajnim zahtjevima za statistiku platnog prometa (ESB/2021/13) dostavljaju se do 20. dana prvog mjeseca nakon kraja odgovarajućeg tromjesečja

2. za izvještavanje na polugodišnjoj osnovi statistički podaci iz tablica 1., 2., 3., 4.a, 5.a, 6., 7. i 8. Priloga III. Uredbe (EU) 2020/2011 Europske središnje banke od 1. prosinca 2020. o izmjeni Uredbe (EU) br.1409/2013 o statistici platnog prometa (ESB/2013/43) (ESB/2020/59) i tablica A, B i C Priloga Smjernica (EU) 2021/832 Europske središnje banke od 26. ožujka 2021. o izvještajnim zahtjevima za statistiku platnog prometa (ESB/2021/13) za razdoblje od siječnja do lipnja dostavljaju se do 20. dana mjeseca kolovoza nakon kraja prvog polugodišta godine na koju se odnose. Statistički podaci za razdoblje od srpnja do prosinca dostavljaju se do 20. dana mjeseca veljače nakon kraja drugog polugodišta godine na koju se odnose.

Prema Odluci o obvezi dostavljanja podataka o statistici platnog prometa za potrebe Europske središnje banke (“Narodne novine”, br. 150/2022.) izvještajni obveznici jesu:

1. pružatelji platnih usluga iz članka 7. stavka 1. točaka od 1. do 6. Zakona o platnom prometu (“Narodne novine”, br. 66/2018. i 114/2022.) i
2. Financijska agencija.
U publikaciji je dan pregled platnih kartica i kartičnih platnih transakcija za 2023. s usporedbom za 2022., 2021., 2020. i 2019. godinu na

osnovi statističkih podataka prikupljenih u tri izvješća: Izdavanje platnih instrumenata, Prihvaćanje platnih instrumenata i Infrastruktura.

1.3. Metodologija

Metodologija prikupljanja podataka u skladu s Odlukom o obvezi dostavljanja podataka o platnom prometu i elektroničkom novcu ("Narodne novine", br. 147/2013., 16/2017.) temelji se na unaprijed definiranim pojmovima koji su usklađeni sa zakonskim odredbama, Uredbom (EU) br. 1409/2013 ESB-a od 28. studenoga 2013. o statistici platnog prometa (ESB/2013/43)¹ i drugim standardima koji su uvriježeni na kartičnom tržištu i Odlukom o obvezi dostavljanja podataka o statistici platnog prometa za potrebe Europske središnje banke ("Narodne novine", br. 150/2022.).

Pri izradi publikacije korišteni su prije svega podaci dobiveni od pružatelja platnih usluga (izvještajnih obveznika). Znatno manji dio podataka prikupljen je od poslovnih subjekata pružatelja usluga kartične infrastrukture (potpoglavlje 2.2.) i od Ministarstva financija Republike Hrvatske – Porezne uprave (potpoglavlje 5.2.).

Pružatelji platnih usluga (izvještajni obveznici) čiji su podaci korišteni pri izradi publikacije jesu:

1. kreditne institucije (banke) koje su od HNB-a dobile odobrenje za rad u sklopu kojeg je i odobrenje za pružanje platnih usluga izdavanja platnih kartica i prihvaćanja transakcija izvršenih platnim karticama
2. institucije za elektronički novac² koje su od HNB-a dobile odobrenje za pružanje platnih usluga izdavanja platnih kartica i prihvaćanja platnih transakcija izvršenih platnim karticama i
3. institucije za platni promet koje su od HNB-a dobile odobrenje za pružanje platne usluge prihvaćanja platnih transakcija izvršenih platnim karticama.

U publikaciji se na cjelovit način daje pregled kartičnog tržišta u RH za 2023. godinu, odnosno iznose se agregirani statistički podaci o:

- platnoprometnoj infrastrukturi – prikazani sa stanjem na kraju posljednjeg dana izvještajnog razdoblja (mjeseca)

1 Regulation (EU) No 1409/2013 of the European Central Bank of 28 November 2013 on payment statistics (ECB/2013/43)

2 Ne uključuju se podaci dostavljeni od institucija za elektronički novac koje ujedno obavljaju djelatnost telekomunikacijskih usluga.

- platnim karticama – prikazani na mjesečnoj razini ili sa stanjem na kraju posljednjeg dana izvještajnog razdoblja (mjeseca)
- kartičnim platnim transakcijama – prikazani na mjesečnoj razini ili godišnje
- transakcijama prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama – prikazani na mjesečnoj razini ili godišnje.

Podaci o kartičnim platnim transakcijama prikupljaju se u originalnoj valuti, tj. valuti u kojoj se transakcija provodi (valuta transakcije). Za potrebe publikacije sve transakcije u drugim valutama preračunate su u eure po srednjem tečaju HNB-a na posljednji dan izvještajnog razdoblja. Podaci o novčanoj vrijednosti transakcija iskazani su u eurima.

Detaljnija metodološka objašnjenja povezana s pojedinim pojmovima izvješća dana su u svakom poglavlju zasebno.

Temeljni pojmovi određeni ZPP-om koji se odnose na područje platnih kartica i kartičnih platnih transakcija jesu sljedeći:

- **platna kartica** jest sredstvo koje omogućuje njezinu imatelju izvršenje plaćanja robe i usluga preko prihvatnog uređaja ili na daljinu i/ili koje omogućuje podizanje gotovog novca i/ili korištenje drugih usluga na bankomatu ili drugom samoposlužnom uređaju te prijenos novčanih sredstava
- **nacionalna platna transakcija** jest platna transakcija u čijem izvršavanju sudjeluju platitelj pružatelj platnih usluga i pružatelj platnih usluga primatelja plaćanja ili samo jedan pružatelj platnih usluga koji se nalazi u RH
- **međunarodna platna transakcija** jest platna transakcija u čijem izvršavanju sudjeluju dva pružatelja platnih usluga od kojih se jedan pružatelj platnih usluga (primatelja plaćanja ili platitelja) nalazi u RH, a drugi pružatelj platnih usluga (platitelja ili primatelja plaćanja) u trećoj državi ili drugoj državi članici
- **kartična platna shema** jest skup funkcija, procedura, postupaka, pravila i uređaja koji imatelju platne kartice omogućuju izvršenje platne transakcije i/ili podizanje gotovog novca.

2. Struktura kartičnog tržišta i platnoprometna infrastruktura

U ovom su poglavlju prikazane kartične platne sheme (potpoglavlje 2.1.) i platnoprometna infrastruktura prema prihvatnim uređajima kao što su bankomati i EFTPOS uređaji (potpoglavlje 2.2.).

Okvir 1. Rasprostranjenost uređaja u RH na dan 31. prosinca 2023.

Bankomati i EFTPOS uređaji u RH

Ukupan broj bankomata	4.277
Ukupan broj EFTPOS uređaja	132.265
Broj bankomata na 100.000 stanovnika	111
Broj EFTPOS uređaja na 100.000 stanovnika	3.432,6

Izvor: HNB

2.1. Kartične platne sheme

Kartična platna shema jest skup funkcija, procedura, postupaka, pravila i uređaja koji imatelju platne kartice omogućuju izvršenje kartične platne transakcije i/ili podizanje gotovog novca.

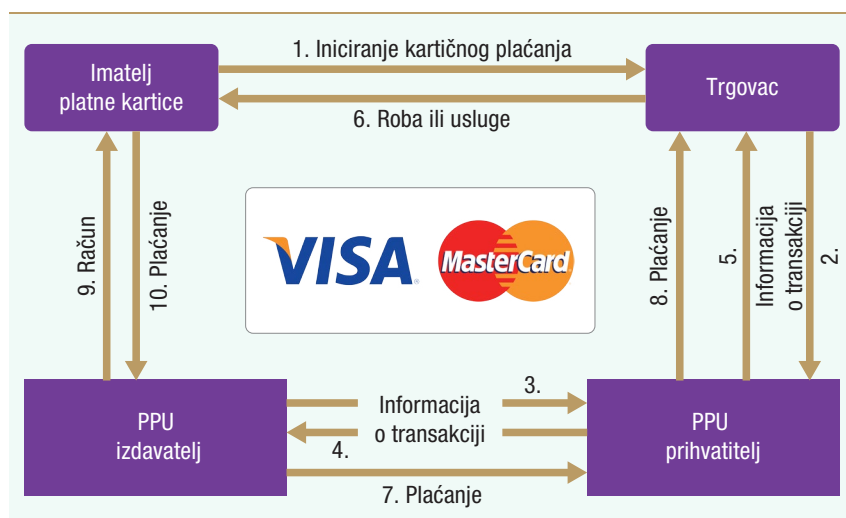
U RH prepoznajemo dva modela kartičnih shema: model s četiri sudionika, tj. četverostranu kartičnu shemu, i model s tri sudionika, tj. trostranu kartičnu shemu.

Četverostrana kartična shema u RH

U četverostranoj kartičnoj shemi u RH sudionici jesu: imatelj platne kartice platitelj, trgovac primatelj plaćanja, pružatelj platnih usluga izdavatelj platne kartice (u nastavku teksta: izdavatelj) i pružatelj platnih usluga prihvatitelj platnih transakcija (u nastavku teksta: prihvatitelj).

- **Platitelj – imatelj platne kartice:** potrošač i/ili nepotrošač, tj. fizička i/ili pravna osoba koja inicira kartičnu platnu transakciju platnom karticom
- **Primatelj plaćanja – trgovac:** pravna ili fizička osoba koja prihvaća platnu transakciju izvršenu platnom karticom izdavatelja, a ugovorni odnos sklapa s prihvatiteljem
- **Izdavatelj:** pružatelj platnih usluga koji je imatelju platne kartice (platitelju) izdao platnu karticu koja služi za iniciranje kartičnih platnih transakcija
- **Prihvatitelj:** pružatelj platnih usluga koji primatelju plaćanja (trgovcu) osigurava prihvaćanje transakcije izvršene platnom karticom i obradu kartične platne transakcije, a koja rezultira prijenosom novca primatelju plaćanja (trgovcu)

Prikaz 1. Četverostrana kartična shema u RH

Napomena: Na slici je prikazan tijek kartične platne transakcije između imatelja platne kartice, trgovca, prihvatitelja i izdavatelja na fizičkom prodajnom mjestu (EFTPOS uređaju) uz fizičku nazočnost imatelja platne kartice.

Izvor: HNB

Tijek izvršenja kartičnog plaćanja u četverostranoj kartičnoj shemi između imatelja platne kartice, trgovca, prihvatitelja i izdavatelja na fizičkom prodajnom mjestu, tj. EFTPOS uređaju uz fizičku nazočnost imatelja platne kartice:

1. Imatelj platne kartice kod trgovca rabi platnu karticu za iniciranje kartičnog plaćanja za kupnju robe i usluga.
2. Imatelj platne kartice na EFTPOS uređaju, preko trgovca, inicira kartičnu platnu transakciju prema prihvatitelju, tj. podaci se preko EFTPOS uređaja šalju prihvatitelju.
3. Prihvatitelj prosljeđuje podatke o transakciji izdavatelju na autorizaciju.
4. Izdavatelj provjerava i potvrđuje (autorizira) transakciju i o tome obavještava prihvatitelja.
5. Nakon zaprimanja odobrenja od izdavatelja prihvatitelj o tome obavještava trgovca preko EFTPOS uređaja.
6. Nakon što je transakcija odobrena, trgovac isporučuje robu i uslugu imatelju platne kartice.
7. Izdavatelj prosljeđuje iznos prihvatitelju za obavljenу kupnju robe i usluga platnom karticom.
8. Prihvatitelj stavlja na raspolaganje sredstva trgovcu.
9. Izdavatelj imatelju platne kartice šalje podatke o trošku za transakciju učinjenu platnom karticom.
10. Imatelj platne kartice podmiruje obvezu za transakciju učinjenu platnom karticom.

Trenutačno na teritoriju RH posluju četverostrane kartične sheme MasterCard® i Visa®. U sustavu četverostrane kartične sheme izdaju se i debitne i kreditne platne kartice. U 2023. ukupno je evidentiran 21 izdavatelj sudionik četverostrane kartične sheme.

Trostrana kartična shema u RH

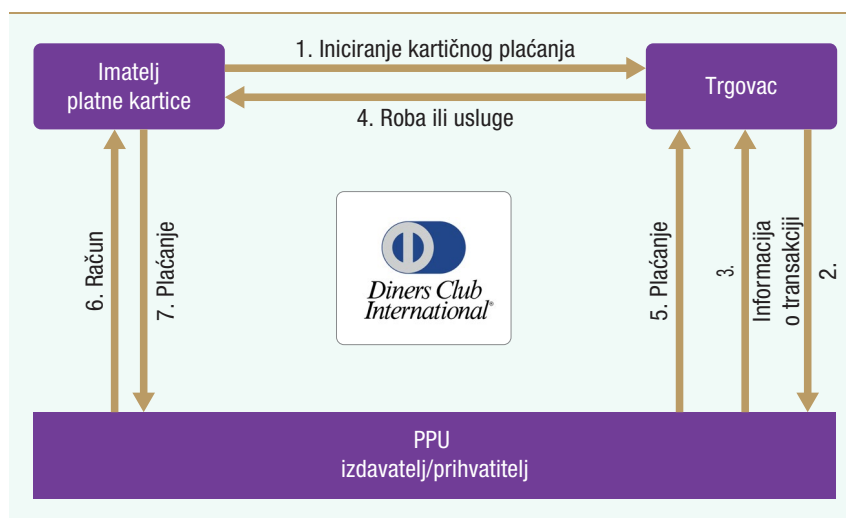
U trostranoj kartičnoj shemi u RH sudionici jesu: imatelj platne kartice platitelj, trgovac primatelj plaćanja, pružatelj platnih usluga izdavatelj platne kartice (u nastavku teksta: izdavatelj) koji je ujedno i prihvatitelj platne transakcije izvršene platnom karticom (u nastavku teksta: prihvatitelj).

- **Platitelj – imatelj platne kartice:** potrošač i/ili nepotrošač, tj. fizička i/ili pravna osoba koja inicira kartičnu transakciju platnom karticom
- **Primatelj plaćanja – trgovac:** pravna ili fizička osoba primatelj plaćanja, koja prihvaća platnu transakciju izvršenu platnom karticom izdavatelja, a ugovorni odnos sklapa s prihvatiteljem
- **Izdavatelj/prihvatitelj:** u trostranoj kartičnoj shemi izdavatelj i prihvatitelj jest isti pružatelj platnih usluga.

Kao izdavatelj, pružatelj platnih usluga ugovorno je povezan s imateljem platne kartice i imatelju kartice (platitelju) izdaje platnu karticu koja služi za iniciranje kartičnih platnih transakcija.

Kao prihvatitelj, pružatelj platnih usluga ugovorno je povezan s primateljem plaćanja (trgovcem) kojemu osigurava prihvaćanje platne transakcije izvršene platnom karticom i obradu kartične platne transakcije, a koja rezultira prijenosom novca primatelju plaćanja (trgovcu).

Prikaz 2. Trostrana kartična shema u RH

Napomena: Na slici je prikazan tijek kartične platne transakcije između imatelja platne kartice, trgovca, izdavatelja koji je ujedno i prihvatitelj, na fizičkom prodajnom mjestu (EFTPOS uređaju) uz fizičku nazočnost imatelja platne kartice.

Izvor: HNB

Tijek izvršenja kartičnog plaćanja u trostranoj kartičnoj shemi između imatelja platne kartice, prihvatitelja i izdavatelja na fizičkom prodajnom mjestu, tj. EFTPOS uređaju uz fizičku nazočnost imatelja platne kartice:

1. Imatelj platne kartice kod trgovca rabi platnu karticu za iniciranje kartičnog plaćanja za kupnju robe i usluga.
2. Imatelj na EFTPOS uređaju, preko trgovca, inicira kartičnu platnu transakciju prema prihvatitelju, tj. podaci se preko EFTPOS uređaja šalju prihvatitelju.
3. Izdavatelj/prihvatitelj provjerava i odobrava (autorizira) transakciju i o tome obavještava trgovca preko EFTPOS uređaja.
4. Nakon što je transakcija odobrena, trgovac isporučuje robu i uslugu imatelju platne kartice.
5. Izdavatelj/prihvatitelj stavlja na raspolaganje sredstva trgovcu.
6. Izdavatelj/prihvatitelj imatelju platne kartice šalje podatke o trošku za transakciju učinjenu platnom karticom.

7. Imatelj platne kartice podmiruje obvezu za transakciju učinjenu platnom karticom.

Trostrane kartične sheme obično su sheme kreditnih kartica te se u sklopu njih ne izdaju debitne kartice. U 2023. ukupno je evidentiran jedan pružatelj platnih usluga sudionik trostrane kartične sheme. Na teritoriju RH trostrana je kartična shema Diners Club International®.

2.2. Platnoprmetna infrastruktura

Podaci o platnoprmetnoj infrastrukturi prikupljaju se od pružatelja platnih usluga i od pravnih osoba koje su vlasnici prihvatnih uređaja (EFTPOS uređaja i bankomata) preko kojih pružatelji platnih usluga prihvatitelji pružaju platnu uslugu prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama.

Na tržištu RH na dan 31. prosinca 2023. ukupno je bilo 137.040 uređaja na kojima se obavlja prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama, od kojih je 4.277 bankomata, 132.265 EFTPOS uređaja

Tablica 1. Ukupan broj uređaja na kojima se obavlja prihvata platnih kartica na teritoriju RH

Prihvatni uređaji	Ukupno na dan 31. 12. 2019.	Ukupno na dan 31. 12. 2020.	Ukupno na dan 31. 12. 2021.	Ukupno na dan 31. 12. 2022.	Ukupno na dan 31. 12. 2023.
Bankomati	5.446	4.894	4.692	4.184	4.277
EFTPOS uređaji	111.172	107.654	118.731	125.677	132.265
EFTPOS uređaji za isplatu i uplatu	940	682	420	418	498

Izvor: HNB

za kupoprodaju robe i usluga i 498 EFTPOS uređaja na kojima je imateljima platne kartice omogućeno samo podizanje i/ili polaganje gotovog novca (Tablica 1.).

Bankomat

Bankomat je elektromehanički uređaj koji omogućuje imateljima platnih kartica podizanje i/ili polaganje gotovog novca, korištenje usluge davanja informacija i druge usluge.

Na dan 31. prosinca 2023. na teritoriju RH ukupno je evidentirano 4.277 aktivnih bankomata, od kojih je najveći broj bankomata evidentiran u Gradu Zagrebu, i to njih 1.044, a najmanji broj bankomata u Virovitičkoj-podravskoj županiji, njih 44 (tablice 1. i 2.).

Tablica 2. Broj bankomata prema županijama na teritoriju RH na dan 31. prosinca 2023.

Županija	Ukupan broj bankomata
Zagrebačka	202
Krapinsko-zagorska	95
Sisačko-moslavačka	98
Karlovačka	100
Varaždinska	132
Koprivničko-križevačka	64
Bjelovarsko-bilogorska	70
Primorsko-goranska	361
Ličko-senjska	58
Virovitičko-podravska	44
Požeško-slavonska	46
Brodsko-posavska	86
Zadarska	272
Osječko-baranjska	192
Šibensko-kninska	149
Vukovarsko-srijemska	97
Splitsko-dalmatinska	562
Istarska	316
Dubrovačko-neretvanska	205
Međimurska	84
Grad Zagreb	1.044
Ukupno	4.277

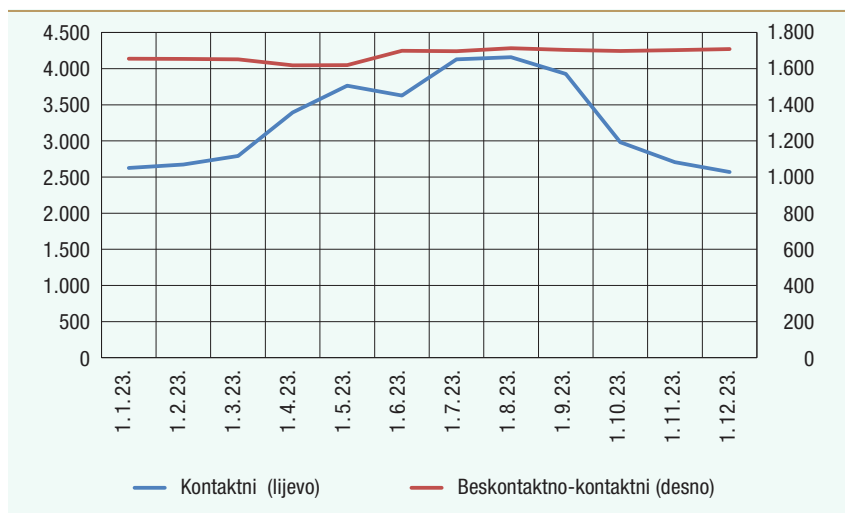
Izvor: HNB

Od ukupnog broja bankomata, na dan 31. prosinca 2023. njih 1.127 u sustavu je videonadzora i 676 u osiguranom prostoru. Bankomati u osiguranom prostoru jesu bankomati koji su smješteni u poseban, zatvoren prostor za tu namjenu, a fizički je pristup osiguran primjenom odgovarajućih mjera fizičke i/ili tehničke zaštite. Pritom jedan bankomat može biti svrstan u oba navedena obilježja.

Bankomati se mogu podijeliti na kontaktne i beskontaktno-kontaktne. Kontaktni bankomati podržavaju samo prihvatanje platnih kartica koje sadržavaju zapise temeljene samo na čipu i/ili magnetnoj traci. Beskontaktno-kontaktne bankomati podržavaju prihvatanje platnih kartica koje, osim zapisa temeljenog na magnetnoj traci i/ili čipu, sadržavaju i zapise temeljene na beskontaktnoj tehnologiji (blizinsko čitanje kartice, NFC i slično).

Podaci na Slici 1. pokazuju trend povećavanja broja beskontaktno-kontaktne bankomata, tj. bankomata kod kojih je dovoljno samo prisloniti karticu na čitač predviđen za to i nakon toga unijeti PIN u vremenski ograničenom razdoblju. Navedenom mogućnošću mogu se koristiti samo korisnici kartica koji imaju kartice s beskontaktnom funkcionalnošću. Od ukupnog broja bankomata u Republici Hrvatskoj

Slika 1. Broj bankomata na teritoriju RH

Napomena: Podaci se odnose na stanje na posljednji dan svakoga izvještajnog mjeseca u 2023.
Izvor: HNB

njih 40% (ukupno 1.708 na dan 31. prosinca 2023.) beskontaktno-kontaktne su bankomati, tj. mogu se rabiti tako da se kartica samo prisloni i potom unese PIN.

Nadalje, iz prikazanoga ukupnog broja bankomata na teritoriju RH možemo zaključiti da broj bankomata ima izražen sezonski karakter, odnosno da se njihov broj znatnije povećava u ljetnim mjesecima za vrijeme turističke sezone, te je u kolovozu 2023. evidentiran najveći broj aktivnih bankomata, njih 5.872.

EFTPOS uređaj

EFTPOS uređaj (engl. *Electronic funds transfer at point of sale*) elektronički je uređaj koji omogućuje imateljima platnih kartica iniciranje kartičnih platnih transakcija na prodajnom mjestu.

Na dan 31. prosinca 2023. ukupno je evidentirano 132.265 EFTPOS uređaja, što je povećanje od 5,2% u odnosu na stanje na dan 31. prosinca 2022. (Tablica 1.).

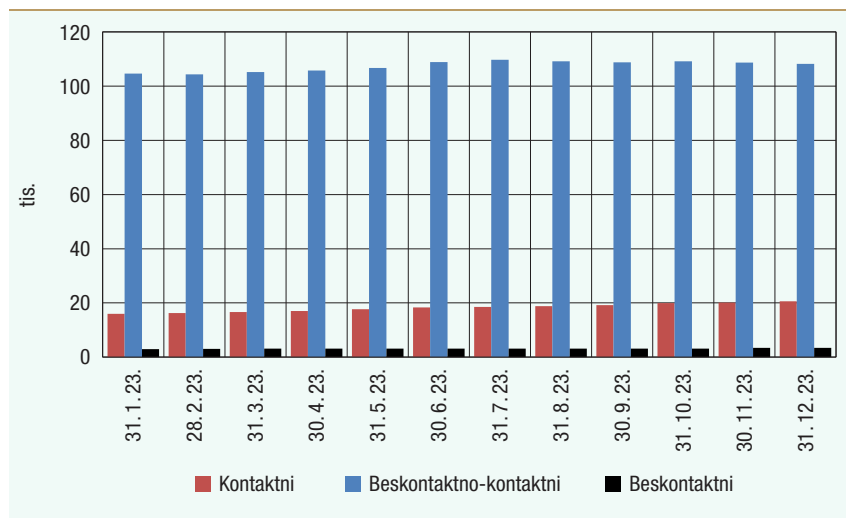
EFTPOS uređaji mogu se podijeliti na kontaktne, beskontaktno-kontaktne i beskontaktno-kontaktne. Kontaktne EFTPOS uređaji podržavaju prihvatanje platnih kartica koje sadržavaju zapise temeljene samo na čipu i/ili magnetnoj traci. Beskontaktno-kontaktne EFTPOS uređaji podržavaju prihvatanje platnih kartica koje, osim zapisa temeljenog na magnetnoj traci i/ili čipu, sadržavaju i zapise temeljene na beskontaktnoj tehnologiji (blizinsko čitanje kartice, NFC i slično). Beskontaktni EFTPOS uređaji podržavaju prihvatanje platnih kartica koje sadržavaju zapise temeljene na beskontaktnoj tehnologiji (blizinsko čitanje kartice, NFC i slično).

Unutar kategorije EFTPOS uređaja, kao i u 2022. godini, i tijekom 2023. nastavlja se trend povećavanja broja beskontaktno-kontaktne EFTPOS uređaja, s 106.684, koliko ih je evidentirano na dan 31. prosinca 2022., na 108.262, koliko ih je evidentirano na dan 31. prosinca 2023., što čini 82% svih EFTPOS uređaja.

Broj kontaktnih EFTPOS uređaja na dan 31. prosinca 2023. iznosio je 20.586, a beskontaktnih 3.417 (slike 2. i 3.)

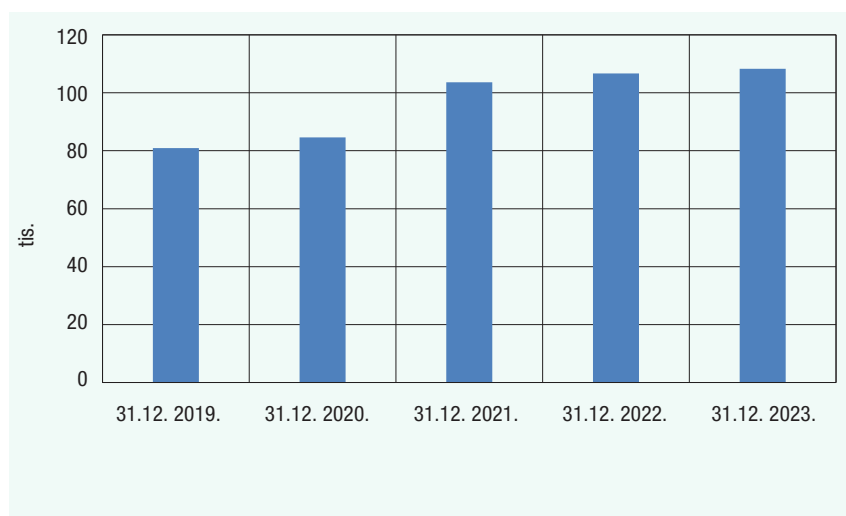
Rast broja beskontaktno-kontaktne uređaja krenuo je 2014. godine s razvojem beskontaktnih tehnologije te je posljednjih godina usporen. Na

Slika 2. Broj EFTPOS uređaja na teritoriju RH

Napomena: Podaci se odnose na stanje na posljednji dan svakoga izvještajnog mjeseca u 2023. Izvor: HNB

Slika 3. Broj beskontaktno-kontaktne EFTPOS uređaja na teritoriju RH

Napomena: Podaci se odnose na stanje na posljednji dan svakoga izvještajnog mjeseca. Izvor: HNB

dan 31. prosinca 2023. evidentirana su 108.262 beskontaktno-kontaktne EFTPOS uređaja, što je povećanje od 1,5% u odnosu na 31. prosinca 2022. (Slika 3.).

EFTPOS uređaj za isplatu i uplatu

EFTPOS uređaj za isplatu i uplatu jest uređaj koji imateljima platnih kartica omogućuje iniciranje samo platnih transakcija podizanja i/ili polaganja gotovog novca platnom karticom. Taj je uređaj najčešće smješten u prostorijama treće osobe koja na osnovi ugovora radi u ime i za račun pružatelja platnih usluga (npr. Financijska agencija, Hrvatska pošta i sl.).

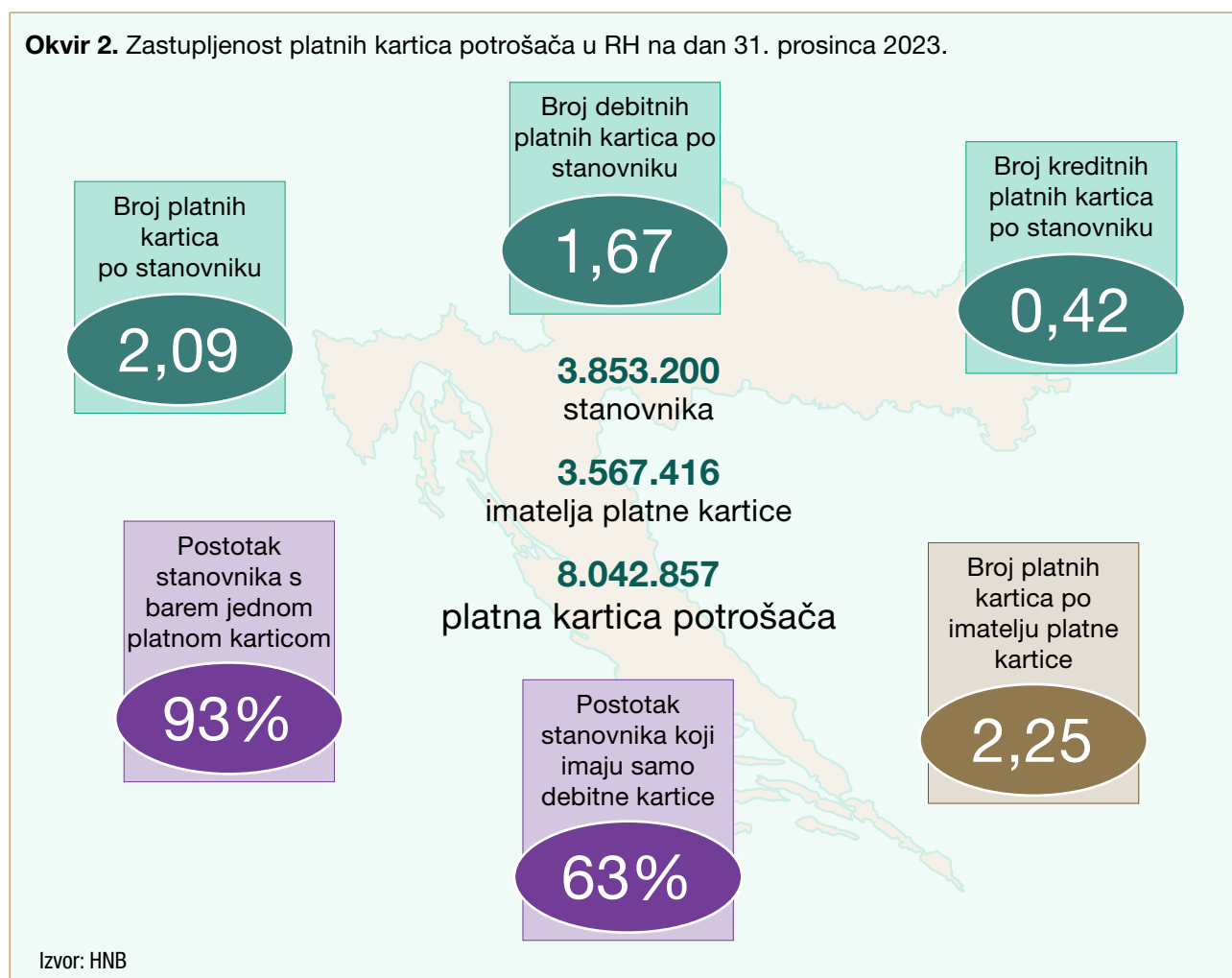
Na dan 31. prosinca 2023. ukupno je evidentirano 498 EFTPOS uređaja za isplatu i uplatu (Tablica 1.).

3. Tržište platnih kartica u RH

U ovom poglavlju prikazani su statistički podaci o platnim karticama izdanima od pružatelja platnih usluga izdavatelja u RH.

Pružatelji platnih usluga izdavatelji (u nastavku teksta: izdavatelji) u RH jesu:

1. kreditne institucije (banke) koje su od HNB-a dobile odobrenje za rad u sklopu kojeg je i odobrenje za pružanje platne usluge izdavanja platnih kartica i
2. institucije za elektronički novac³ koje su od HNB-a dobile odobrenje za pružanje platne usluge izdavanja platnih kartica.

³ Ne uključuju se podaci dostavljeni od institucija za elektronički novac koje ujedno obavljaju djelatnost telekomunikacijskih usluga.

Izdavatelj jednom imatelju platne kartice može izdati više platnih kartica. Također, jedan imatelj platne kartice može imati platne kartice izdane od više izdavatelja.

Poglavlje je podijeljeno u tri dijela:

- prvi dio sadržava pregled broja platnih kartica na tržištu RH (potpoglavlje 3.1.)
- drugi dio sadržava pregled stupnja tehnološkog razvoja platnih kartica (potpoglavlje 3.1.1.)
- treći dio sadržava pregled broja platnih kartica prema imatelju (potpoglavlje 3.2.).

3.1. Platne kartice

Platna kartica je platni instrument koji omogućuje njezinu imatelju izvršenje plaćanja robe i usluga preko prihvatnog uređaja ili na daljinu i/ili koji omogućuje podizanje i polaganje gotovog novca i/ili korištenje drugih usluga na bankomatu ili drugim prihvatnim uređajima te prienos novčanih sredstava, a koje omogućuje iniciranje platne transakcije i njezino izvršavanje u sklopu kartične platne sheme.

Osnovna je podjela platnih kartica prema dospijeću i podmirenju troškova, tj. prema trenutku kada imatelj podmiruje iznos učinjenih troškova po platnoj kartici. U skladu s tim platne kartice dijele se na debitne (plaćanje odmah, engl. *pay now*), kreditne (plaćanje kasnije, engl. *pay later*) i prepaid kartice⁴ (plaćanje unaprijed, engl. *pay in advance*).

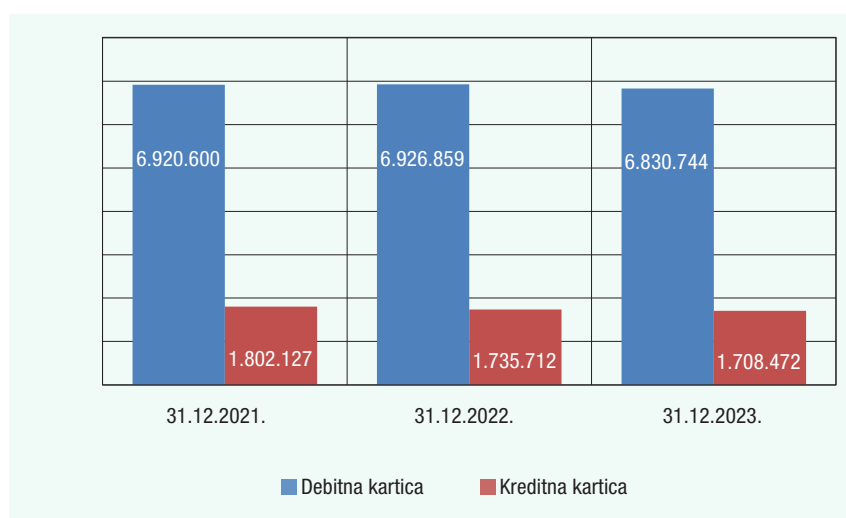
- **Debitne platne kartice** (u nastavku teksta: debitne kartice) omogućuju imatelju plaćanje robe i usluga te podizanje gotovog novca preko bankomata, drugih uređaja i na šalterima kreditnih institucija. Pri korištenju debitne kartice račun za plaćanje imatelja kartice tereti se za učinjeni trošak odmah nakon izvršenja kartične platne transakcije uz uvjet da na računu postoji pokriće. Pokriće na računu uključuje i iznos neiskorištenoga dopuštenog prekoračenja.
- **Kreditne platne kartice** (u nastavku teksta: kreditne kartice) omogućuju imatelju plaćanje robe i usluga te podizanje gotovog novca preko bankomata i drugih uređaja. Upotreba kreditne kartice ne uvjetuje imatelju osigurano pokriće na računu za plaćanje za izvršenje platne transakcije u trenutku njezina zadavanja. Za izvršenje platne transakcije korisniku kreditne kartice odobren je kredit (limit). Troškovi nastali

4 Statistički podaci o prepaid platnim karticama nisu uključeni u pregled ove publikacije.

korištenjem kreditne kartice tijekom određenog razdoblja naplaćuju se u rokovima definiranim ugovorom o izdavanju kreditne kartice, tj. nakon određenog vremena. Kreditne kartice obuhvaćaju kreditne, charge, revolving, kartice s odgođenom naplatom i članske kartice.

Na dan 31. prosinca 2023. u RH ukupno je evidentirano 8.539.216 platnih kartica potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača), a od toga su 6.830.744 debitne kartice (80%) i 1.708.472 kreditne kartice (20%). Na dan 31. prosinca 2023. ukupan broj platnih kartica smanjio se za 1,4% u odnosu na dan 31. prosinca 2022. U istom razdoblju broj debitnih platnih kartica smanjio se za 1,4%, a kreditnih smanjio za 1,6% (Slika 4.).

Slika 4. Broj platnih kartica

Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj korištenih, nekorisćenih i blokiranih platnih kartica na dan 31. prosinca svake godine.

Izvor: HNB

Platne kartice izdaju se potrošačima i/ili pravnim osobama (nepotrošačima). Potrošaču može biti izdana osnovna i dodatna platna kartica. Korisniku platne kartice poslovnom subjektu (nepotrošaču) može biti izdana samo osnovna platna kartica.

Na dan 31. prosinca 2023. u RH evidentirano je ukupno 8.042.857 platnih kartica izdanih potrošačima, od kojih je 94% osnovnih platnih kartica (Tablica 3.).

Kako je već pojašnjeno, platne kartice dijele se na debitne i kreditne. Kreditne platne kartice mogu se podijeliti i prema vrsti ugovora između izdavatelja i imatelja platne kartice te prema dogovorenom načinu otplate troškova. U skladu s navedenim kartice dijelimo na debitne kartice, charge kartice, revolving kartice, kartice s odgođenom naplatom, kreditne kartice te određene kombinacije navedenih mogućnosti.

Tablica 3. Broj platnih kartica izdanih u RH prema korisniku na dan 31. prosinca 2023.

Vrsta platne kartice	Osnovna	Potrošač		Ukupno
		Dodatna	Nepotrošač	
Debitna platna kartica	5.512.172	908.756	409.816	6.830.744
Kreditna platna kartica	1.535.809	86.120	86.543	1.708.472
Ukupno	7.047.981	994.876	496.359	8.539.216

Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj platnih kartica na dan 31. prosinca 2023.
Izvor: HNB

Od ukupnog broja kartica u RH na dan 31. prosinca 2023. najzastupljenije su debitne kartice s udjelom od 80%, slijede charge kartice s udjelom od 8%, kartice s funkcijom odgođene naplate s udjelom od 5% i revolving kartice s udjelom od 4%. Razrada platnih kartica prema vrstama prikazana je u Tablici 4.

Tablica 4. Broj platnih kartica izdanih u RH prema vrsti kartice na dan 31. prosinca 2022.

Vrsta platne kartice	Broj platnih kartica	Udio
Debitna kartica	6.830.744	80%
Charge kartica	654.073	8%
Kartica s odgođenom naplatom	406.593	5%
Revolving kartica	383.963	4%
Kreditna kartica	165.644	2%
Ostalo/članska	98.199	1%
Ukupno	8.539.216	100%

Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj platnih kartica na dan 31. prosinca 2023.
Izvor: HNB

Platnu karticu najčešće predstavlja plastična kartica. Međutim, platna se kartica može nalaziti i na drugom fizičkom nositelju kao što je naljepnica (platna kartica pohranjena je ili pričvršćena (engl. sticker) u/na drugom fizičkom nositelju) i slično. Tako su od ukupnog broja svih platnih kartica na dan 31. prosinca 2023. evidentirane 76.153 kartice pričvršćene na naljepnici, od čega su 64.053 kartice debitne.

Statusi platnih kartica

Izdana platna kartica može imati različite statuse ovisno o korištenosti: korištena, nekorištena i blokirana. Zbroj korištenih, nekorištenih i blokiranih platnih kartica čini ukupan broj platnih kartica izdanih u RH prikazanih na posljednji dan svakoga izvještajnog mjeseca.

Pojam korišteno podrazumijeva da je s platnom karticom unatrag jedne godine izvršena najmanje jedna kartična platna transakcija, a pojam nekorišteno podrazumijeva da s platnom karticom unatrag jedne godine nije izvršena nijedna kartična platna transakcija. Pod pojmom unatrag

jedne godine podrazumijeva se godina dana od posljednjeg dana izvještajnog razdoblja (mjeseca), a ne kalendarska godina.

Blokirana platna kartica jest platna kartica u optjecaju kojom je privremeno onemogućeno korištenje i izvršavanje kartičnih platnih transakcija.

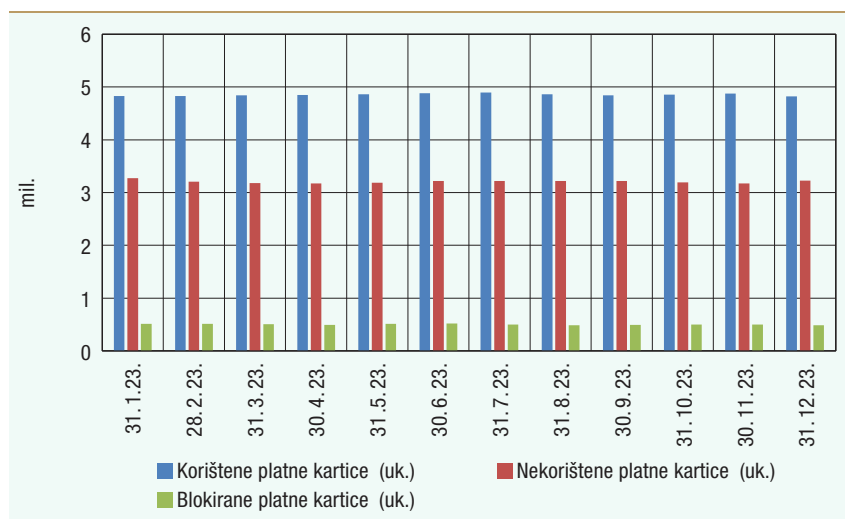
U 2023. prosječan mjesečni broj:

- korištenih platnih kartica iznosi 4,85 milijuna
- nekorištenih platnih kartica iznosi 3,21 milijun
- blokiranih platnih kartica iznosi 0,50 milijuna.

Iz zaprimljenih je podataka o platnim karticama vidljivo kako se u ukupnom broju platnih kartica u 2023. prosječno mjesečno rabi 57%, odnosno od ukupnog broja izdanih platnih kartica u RH svaka druga kartica nije korištena u posljednjih godinu dana (37%) ili je blokirana (6%).

Prikaz broja korištenih, nekorištenih i blokiranih platnih kartica na kraju svakog mjeseca u 2023. prikazan je na Slici 5.

Slika 5. Broj korištenih, nekorištenih i blokiranih platnih kartica

Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj korištenih, nekorištenih i blokiranih platnih kartica na posljednji dan svakoga izvještajnog mjeseca.

Izvor: HNB

Novoizdane i deaktivirane platne kartice

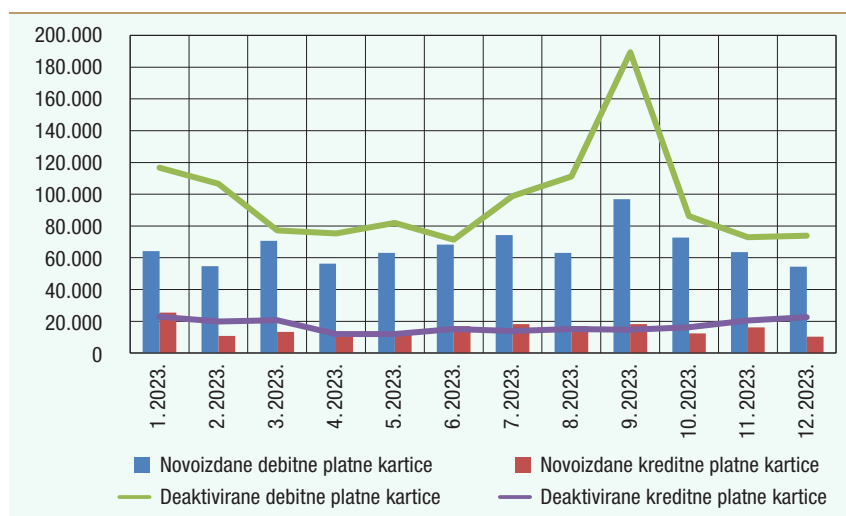
Pod pojmom novoizdana platna kartica podrazumijeva se platna kartica koja je prvi put izdana imatelju tijekom izvještajnog mjeseca. Podatak o platnim karticama sa statusom novoizdana odnosi se na novoizdane kartice tijekom cijeloga izvještajnog mjeseca, a ne na njihovo stanje na posljednji dan izvještajnog mjeseca.

U 2023. ukupno je novoizdana 984.131 platna kartica, od kojih je 802.006 ili 81% debitnih kartica i 182.125 ili 19% kreditnih kartica (Slika 6.).

Pod pojmom deaktivirana platna kartica podrazumijeva se platna kartica kojoj je trajno onemogućeno korištenje i izvršavanje kartičnih platnih transakcija. Podatak o platnim karticama sa statusom deaktivirana odnosi se na deaktivirane kartice tijekom cijeloga izvještajnog mjeseca.

U 2023. ukupno je deaktivirano 1.367.255 platnih kartica, od kojih je 1.161.648 ili 85% debitnih kartica i 205.607 ili 15% kreditnih kartica (Slika 6.).

Slika 6. Broj novoizdanih i deaktiviranih platnih kartica prema vrsti kartice

Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj novoizdanih i deaktiviranih platnih kartica tijekom svakoga izvještajnog mjeseca u 2023.

Izvor: HNB

3.1.1. Stupanj tehnološkog razvoja platnih kartica u RH

Uz primjenu različitih tehnologija izdavatelji platnih kartica u RH korisnicima izdaju kartice koje najčešće imaju EMV čip, magnetnu traku i beskontaktnu funkcionalnost.

EMV čip i magnetne platne kartice

Na tržištu RH trenutno prevladavaju platne kartice koje posjeduju i EMV čip i magnetnu traku (u nastavku teksta: EMV platne kartice), a broj kartica koje posjeduju samo magnetnu traku u stalnom je opadanju.

Standard EMV nastao je 1993. godine kao rezultat zajedničkog rada svjetskih platnih institucija: Europaya, MasterCarda i Vise, po čemu je standard i dobio ime (početna slova udruženih institucija). Standard obuhvaća procesiranje kreditnih i debitnih kartica temeljenih na

mikročipu (pametne kartice), odnosno definira skup pravila s ciljem uspostave sigurne i nesmetane komunikacije pametnih kartica i prihvatnih uređaja. Kartice temeljene na EMV standardu znatno su unaprijeđene u odnosu na kartice temeljene na magnetnoj traci, ponajprije zbog više razine sigurnosti i sprječavanja kartičnih prijevara.

Ukupan broj EMV platnih kartica na dan 31. prosinca 2023. iznosio je 8.428.087, što čini 98,7% ukupnog broja svih platnih kartica.

Beskontaktne i kontaktne platne kartice

Ovisno o primijenjenoj tehnologiji iniciranja platnih transakcija sve platne kartice mogu se podijeliti u dvije osnovne vrste: kontaktne i beskontaktne.

- **Kontaktna platna kartica** jest platna kartica koja omogućuje obavljanje kontaktnih kartičnih platnih transakcija i sadržava zapise temeljene na čipu i/ili magnetnoj traci. Kontaktne kartične platne transakcije iniciraju se provlačenjem ili umetanjem platne kartice kroz/u uređaj (npr. EFTPOS uređaj).
- **Beskontaktna platna kartica** jest platna kartica koja omogućuje obavljanje kontaktnih i beskontaktnih kartičnih platnih transakcija i sadržava zapise temeljene na čipu i/ili magnetnoj traci i zapise temeljene na beskontaktnoj tehnologiji. Beskontaktne kartične platne transakcije iniciraju se približavanjem platne kartice do prihvatnog uređaja (npr. EFTPOS uređaja) koji posjeduje čitače za beskontaktne plaćanja. Beskontaktne platne kartice u pravilu zadržavaju sve funkcionalnosti kontaktnih platnih kartica, uz dodatnu mogućnost iniciranja beskontaktnih kartičnih platnih transakcija.

Tablica 5. Broj kontaktnih i beskontaktnih platnih kartica izdanih u RH na dan 31. prosinca 2023.

Vrsta platne kartice	Kontaktne	Beskontaktne	Ukupno
Debitna platna kartica	1.668.427	5.162.317	6.830.744
Kreditna platna kartica	388.289	1.320.183	1.708.472
Ukupno	2.056.716	6.482.500	8.539.216

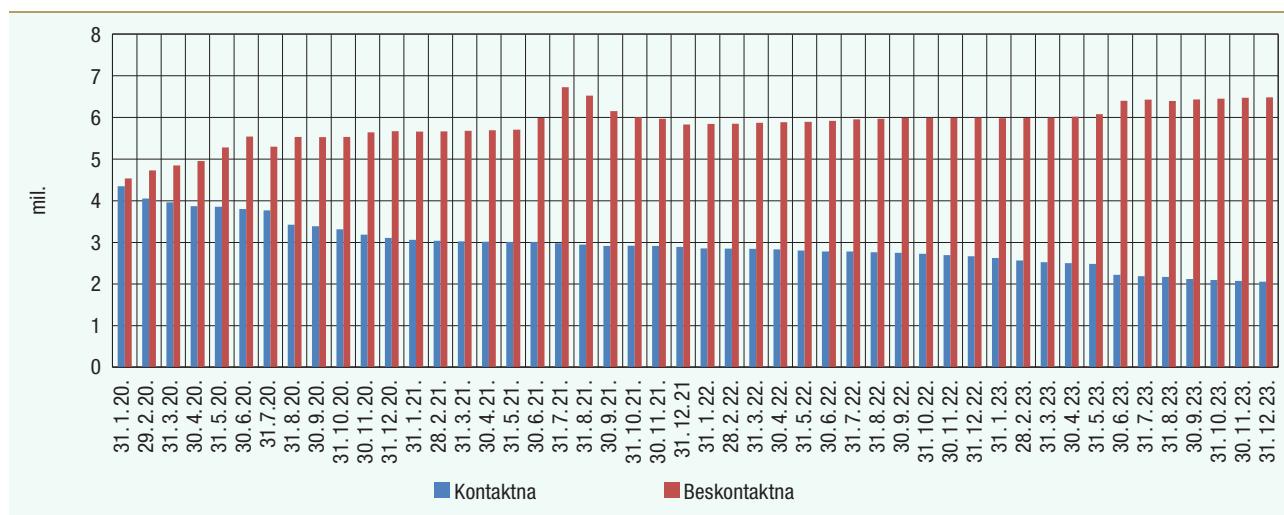
Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj platnih kartica na dan 31. prosinca 2023.
Izvor: HNB

Od ukupnog broja platnih kartica na dan 31. prosinca 2023. kontaktnih je 2.056.716 ili 24,09%, a beskontaktnih 6.482.500, tj. 75,91% (Tablica 5.). Ovaj podatak potvrđuje da se i u 2023. godini u Republici Hrvatskoj nastavio trend izdavanja kartica beskontaktnom funkcionalnošću. Od ukupnog broja beskontaktnih platnih kartica njih 5.162.317 ili 79,63% debitne su platne kartice (Tablica 5.). Možemo pretpostaviti da će daljnji

rast udjela beskontaktnih kartica ovisiti i o dinamici uobičajene zamjene starih kartica novima od strane izdavatelja.

Tijekom 2023. nastavlja se smanjivanje udjela broja kontaktnih platnih kartica s 30,81% (2.669.039), koliko ih je evidentirano na dan 31. prosinca 2022., na 24,09% (2.056.716), koliko ih je evidentirano na dan 31. prosinca 2023.

Slika 7. Broj kontaktnih i beskontaktnih platnih kartica

Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj kontaktnih i beskontaktnih platnih kartica na posljednji dan svakoga izvještajnog mjeseca. Uključene su korištene, nekorisćene i blokirane platne kartice.

Izvor: HNB

3.2. Imatelji platne kartice

U ovom poglavlju dan je pregled broja platnih kartica prema imatelju. Kako je već u uvodu pojašnjeno, jednom imatelju platne kartice može biti izdano više platnih kartica kod istog izdavatelja. Također, jedan imatelj platne kartice može imati platne kartice izdane od više izdavatelja. U ovom pregledu obuhvaćene su platne kartice izdane od izdavatelja u RH.

Imatelj platne kartice može biti potrošač i poslovni subjekt (nepotrošač).

Potrošač

Na dan 31. prosinca 2023. evidentirano je ukupno 3.567.416 imatelja platnih kartica potrošača, odnosno od ukupno 3.853.200⁵ stanovnika RH njih 92,6% imalo je najmanje jednu platnu karticu.

Od ukupnog broja imatelja platnih kartica potrošača 70% njih ima platne kartice izdane samo od jednog izdavatelja, 23% njih ima platne kartice

⁵ Državni zavod za statistiku, "Procjene stanovništva", 16. veljače 2023.

izdane od dva izdavatelja, a 7% potrošača ima platne kartice izdane od tri ili više izdavatelja (Tablica 6.).

Tablica 6. Broj imatelja platnih kartica u RH (potrošača)

Broj PPU izdavatelja	Broj imatelja	Ukupno debitne kartice	Ukupno kreditne kartice	Ukupno platne kartice
Jedan	2.484.262	3.750.891	425.066	4.175.957
Dva	836.325	1.876.053	759.685	2.635.738
Tri	201.342	609.875	322.366	932.241
Četiri	38.248	147.864	90.964	238.828
Pet i više	7.239	36.245	23.848	60.093
Ukupno	3.567.416	6.420.928	1.621.929	8.042.857

Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj na dan 31. prosinca 2023.

Izvor: HNB

Na dan 31. prosinca 2023. ukupan broj imatelja platnih kartica potrošača koji imaju debitnu karticu iznosio je 3.545.800, odnosno 92% stanovništva RH ima barem jednu debitnu karticu. Nadalje, broj imatelja koji imaju samo debitnu karticu na dan 31. prosinca 2023. iznosio je 2.424.103, odnosno 63% stanovništva RH ima samo debitnu karticu, tj. ne posjeduje kreditnu karticu. Ukupan broj imatelja platnih kartica potrošača koji imaju kreditnu platnu karticu jest 1.143.313 ili 29,7% stanovništva RH.

Na dan 31. prosinca 2023. od ukupnog broja imatelja platnih kartica potrošača njih 37,69% ima samo jednu platnu karticu, 29,97% dvije, a 16,33% tri platne kartice.

Poslovni subjekti (nepotrošači)

Na dan 31. prosinca 2023. evidentirano je ukupno 274.455 imatelja platnih kartica poslovnih subjekata (nepotrošača).

U Tablici 7. dan je prikaz broja imatelja platnih kartica poslovnih subjekata (nepotrošača) prema broju izdavatelja. Vidljivo je da najveći

Tablica 7. Broj imatelja platnih kartica u RH poslovnih subjekata (nepotrošača)

Broj PPU izdavatelja	Broj imatelja	Ukupno debitne kartice	Ukupno kreditne kartice	Ukupno platne kartice
Jedan	241.472	312.165	28.036	340.201
Dva	26.272	66.252	36.987	103.239
Tri	5.229	21.693	14.664	36.357
Četiri	1.189	6.814	5.137	11.951
Pet i više	293	2.892	1.719	4.611
Ukupno	274.455	409.816	86.543	496.359

Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj na dan 31. prosinca 2023.

Izvor: HNB

broj imatelja platnih kartica poslovnih subjekata (nepotrošača), njih 88%, ima platne kartice izdane od jednog izdavatelja (Tablica 7.).

Od ukupnog broja imatelja platnih kartica nepotrošača njih 65,96% ima samo jednu platnu karticu, a njih 19,08% dvije platne kartice.

---

4. Kartične platne transakcije

U ovom poglavlju prikazani su statistički podaci o ukupnom broju i vrijednosti nacionalnih i međunarodnih platnih transakcija učinjenih platnim karticama izdanima od pružatelja platnih usluga izdavatelja u RH.

Pružatelji platnih usluga izdavatelji (u nastavku teksta: izdavatelji) u RH jesu:

1. kreditne institucije (banke) koje su od HNB-a dobile odobrenje za rad u sklopu kojeg je i odobrenje za pružanje platne usluge izdavanja platnih kartica i
2. institucije za elektronički novac⁶ koje su od HNB-a dobile odobrenje za pružanje platne usluge izdavanja platnih kartica.

Kartična platna transakcija usluga je koja se temelji na prihvatnoj kartičnoj infrastrukturi i pravilima poslovanja kartične platne sheme za izvršavanje platne transakcije debitnom ili kreditnom karticom.

Kartične platne transakcije mogu biti:

- **nacionalna kartična platna transakcija** – kartična platna transakcija u čijem izvršavanju sudjeluju platitelj pružatelj platnih usluga (izdavatelj) i pružatelj platnih usluga primatelja plaćanja (prihvatitelj) ili samo jedan pružatelj platnih usluga (izdavatelj koji je ujedno i prihvatitelj) koji se nalaze u RH.

Uključuju se ukupan broj i vrijednost kartičnih platnih transakcija izvršenih u RH od strane potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) s platnim karticama izdavatelja.

- **međunarodna kartična platna transakcija** – kartična platna transakcija u čijem izvršavanju sudjeluju dva pružatelja platnih usluga od kojih se jedan pružatelj platnih usluga (izdavatelj) nalazi u RH, a drugi pružatelj platnih usluga (prihvatitelj) u trećoj državi ili drugoj državi članici.

Uključuju se ukupan broj i vrijednost platnih transakcija izvršenih izvan RH (u drugim državama članicama ili trećim državama) od strane potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) s platnim karticama izdavatelja.

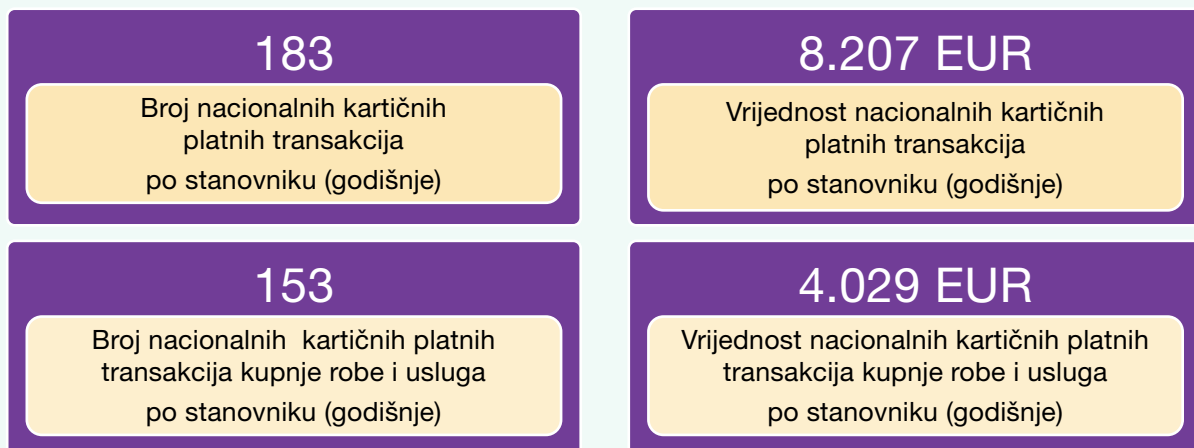
⁶ Ne uključuju se podaci dostavljeni od institucija za elektronički novac koje ujedno obavljaju djelatnost telekomunikacijskih usluga.

Razvojem tržišta platnih kartica razvijale su se i kartične platne transakcije koje više nisu samo transakcije kupnje robe i usluga preko EFTPOS uređaja i transakcije podizanja i polaganja gotovog novca na bankomatima, već obuhvaćaju i transakcije kupnje robe i usluga internetom te transakcije ugovornih terećenja preko platne kartice i podizanja gotovog novca preko EFTPOS uređaja i ostalim kanalima i načinima.

Poglavlje je podijeljeno u tri dijela:

- u prvom dijelu prikazani su ukupan broj i vrijednost nacionalnih i međunarodnih kartičnih platnih transakcija izvršenih platnim karticama izdavatelja (potpoglavlje 4.1.)
- u drugom dijelu prikazani su ukupan broj i vrijednost nacionalnih kartičnih platnih transakcija izvršenih platnim karticama izdavatelja (potpoglavlje 4.1.1.)
- u trećem dijelu prikazani su ukupan broj i vrijednost međunarodnih kartičnih platnih transakcija izvršenih platnim karticama izdavatelja (potpoglavlje 4.1.2.).

Okvir 3. Nacionalne kartične platne transakcije po stanovniku u 2023.

Izvor: HNB

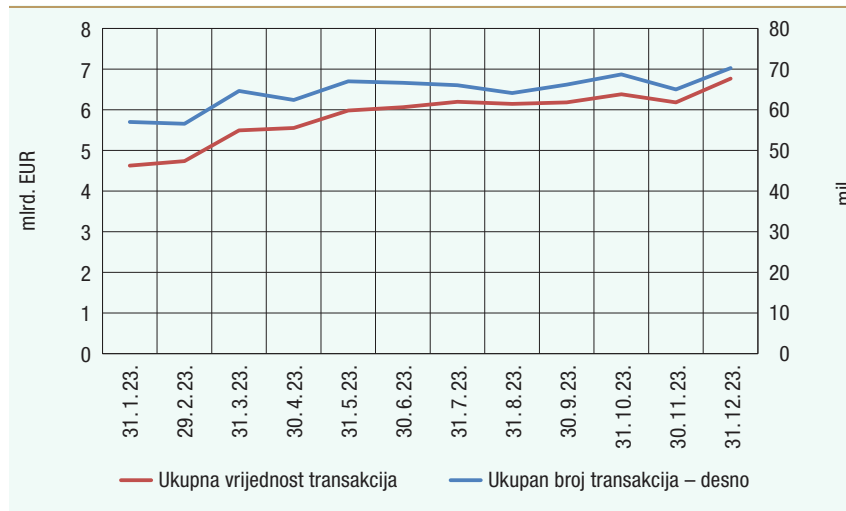
4.1. Ukupne kartične platne transakcije

U ovom poglavlju prikazani su statistički podaci o nacionalnim i međunarodnim kartičnim platnim transakcijama izvršenima platnim karticama izdavatelja.

U 2023. ukupno 19 kreditnih institucija i 2 institucije za elektronički novac u RH izdaju platne kartice, a njihovi su korisnici ukupno izvršili 774,9 milijuna kartičnih platnih transakcija s ukupnom vrijednosti od 35,2 milijarde eura (Slika 8.). Broj ukupnih kartičnih platnih transakcija u 2023. godini u odnosu na 2022. povećao se za 13,6%, a njihova vrijednost za 14,9%.

Prosječan mjesečni broj platnih transakcija karticama izdanima u RH iznosio je 64,58 milijuna, a prosječna mjesečna vrijednost transakcija tim karticama 2,9 milijardi eura.

Slika 8. Broj i vrijednost nacionalnih i međunarodnih kartičnih platnih transakcija

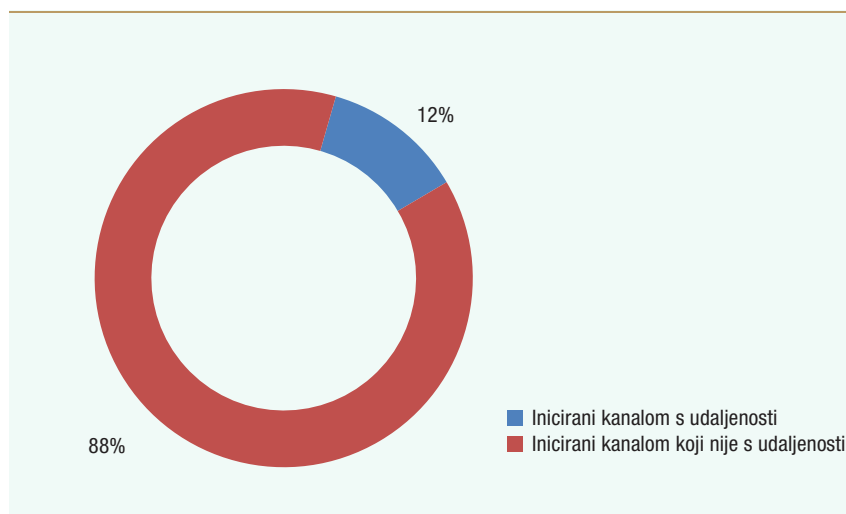
Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj i vrijednost nacionalnih i međunarodnih kartičnih platnih transakcija u 2023.

Izvor: HNB

Po jednoj korištenoj platnoj kartici izdanoj u RH prosječno su mjesečno izvršene 13,3 kartične platne transakcije u ukupnoj vrijednosti od 604 eura.

Kartične platne transakcije kupovine robe i usluga mogu se podijeliti na one zadane s udaljenosti i one zadane uz fizičku prisutnost uz POS terminal.

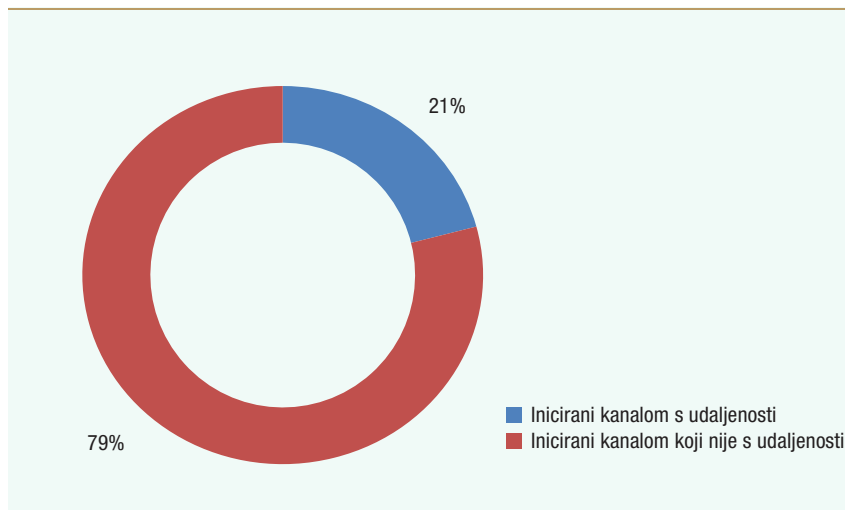
Slika 9. Udjeli u broju kartičnih transakcija prema kanalu zadavanja (s udaljenosti/uz fizičku prisutnost)

Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj nacionalnih i međunarodnih kartičnih platnih transakcija u 2023.

Izvor: HNB

Slika 10. Udjeli u vrijednosti kartičnih transakcija prema kanalu zadavanja (s udaljenost/uz fizičku prisutnost)

Napomena: Podaci se odnose na ukupnu vrijednost nacionalnih i međunarodnih kartičnih platnih transakcija u 2023.

Izvor: HNB

4.1.1. Nacionalne kartične platne transakcije

U ovom poglavlju prikazani su statistički podaci o nacionalnim kartičnim platnim transakcijama izvršenima platnim karticama izdavatelja.

U nacionalne kartične platne transakcije uključuju se:

- platne transakcije kupnje robe i usluga platnom karticom
- platne transakcije podizanja gotovog novca platnom karticom
- platne transakcije polaganja gotovog novca platnom karticom
- ugovorna terećenja naplaćena preko platne kartice i
- naknade, članarine, kamate i slično naplaćeni od izdavatelja preko platne kartice.

U 2023. ukupno su izvršena 703,2 milijuna nacionalnih kartičnih platnih transakcija u ukupnoj vrijednosti od 31,6 milijardi eura. Ukupan broj nacionalnih kartičnih platnih transakcija u 2023. godini u odnosu na 2022. godinu povećao se za 12,44%, a ukupna vrijednost za 13,34%.

Od ukupnog broja izvršenih nacionalnih kartičnih platnih transakcija debitnim karticama izvršena su 598,4 milijuna transakcija ili 85% s ukupnom vrijednosti od 27,9 milijardi eura ili 88% (Tablica 8.). Ukupan broj nacionalnih platnih transakcija debitnim karticama u 2023. godini povećao se za 16,1% u odnosu na 2022. godinu, a vrijednost transakcija za 14,81%.

Tablica 8. Broj i vrijednost nacionalnih kartičnih platnih transakcija po vrsti platne kartice

u eurima

Vrsta platne kartice	Kupnja robe i usluga	Podizanje gotovog novca	Polaganje gotovog novca	Ugovorno terećenje	Ukupno
Broj transakcija					
Debitna platna kartica	500.954.760	90.450.853	6.996.126		598.401.739
Kreditna platna kartica	87.525.203	2.660.918	5.175	14.627.654	104.818.950
Ukupno	588.479.963	93.111.771	7.001.301	14.627.654	703.220.689
Vrijednost transakcija					
Debitna platna kartica	12.291.514.171	12.044.519.862	3.607.708.230		27.943.742.263
Kreditna platna kartica	3.234.924.193	362.140.933	1.717.200	82.418.601	3.681.200.927
Ukupno	15.526.438.364	12.406.660.795	3.609.425.430	82.418.601	31.624.943.190
Prosječna vrijednost transakcije					
Debitna platna kartica	25	133	516		47
Kreditna platna kartica	37	136	332	6	35
Ukupno	26	133	516	6	45

Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj i vrijednost nacionalnih kartičnih platnih transakcija u eurima u 2023.

Izvor: HNB

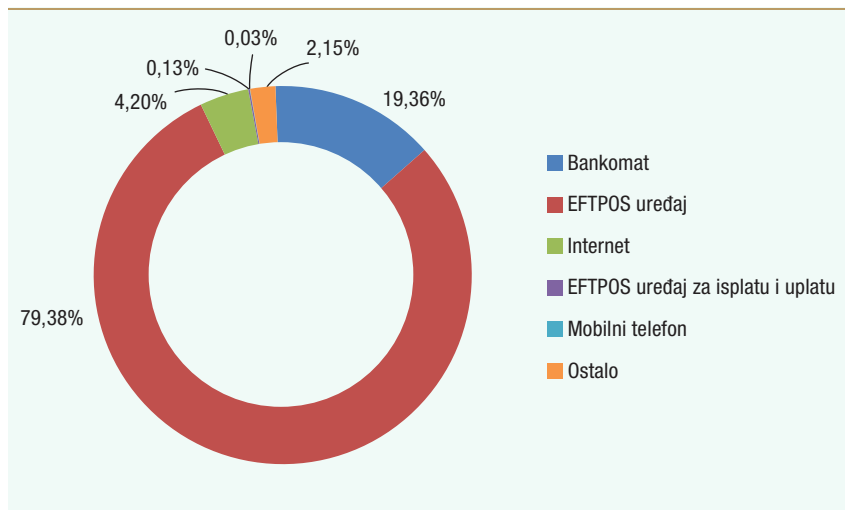
Od ukupnog broja izvršenih nacionalnih kartičnih platnih transakcija kreditnim karticama izvršeno je 104,8 milijuna transakcija ili 14,91% s ukupnom vrijednosti od 3,7 milijardi eura ili 11,64% (Tablica 8.). Ukupan broj nacionalnih platnih transakcija kreditnim karticama u 2023. smanjio se za 4,85% u odnosu na 2022. godinu, a vrijednost transakcija povećala se za 3,27%.

Nacionalne kartične platne transakcije prema prihvatnim uređajima

Od ukupnog broja nacionalnih kartičnih platnih transakcija u 2023. razvrstano prema prihvatnim uređajima izvršeno je ukupno:

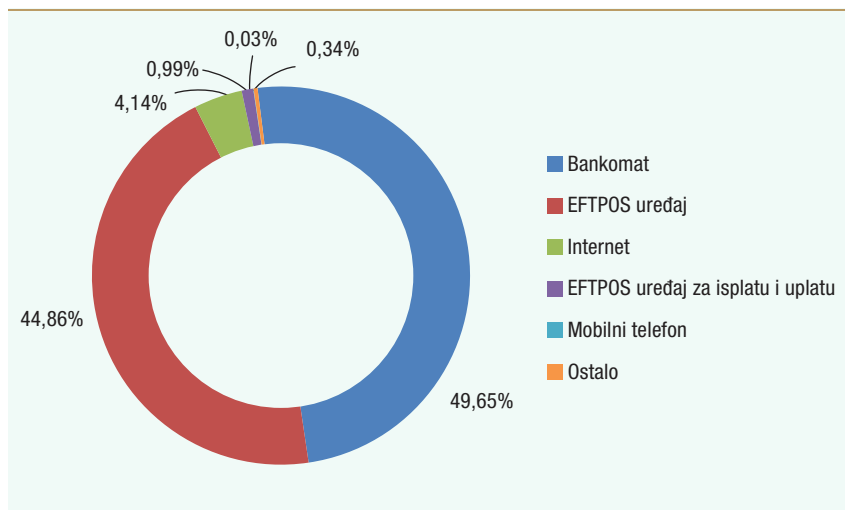
- **preko bankomata:** 99,2 milijuna kartičnih platnih transakcija s ukupnom vrijednosti od 15,7 milijardi eura
- **preko EFTPOS uređaja:** 558,2 milijuna kartičnih platnih transakcija s ukupnom vrijednosti od 14,19 milijardi eura
- **internetom:** 29,6 milijuna kartičnih platnih transakcija s ukupnom vrijednosti od 1,31 milijardu eura
- **preko EFTPOS uređaja za isplatu i uplatu:** 0,898 milijuna kartičnih platnih transakcija s ukupnom vrijednosti od 0,31 milijardu eura
- **mobilnim telefonom:** 0,22 milijuna kartičnih platnih transakcija s ukupnom vrijednosti od 0,01 milijardu eura i
- **ostalo:** obuhvaća 15,1 milijun transakcija izravnog terećenja, naknada i kamata s ukupnom vrijednosti od 0,11 milijardi eura.

Slika 11. Broj nacionalnih kartičnih platnih transakcija prema prihvatnim uređajima

Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj nacionalnih kartičnih platnih transakcija u 2023..
Izvor: HNB

Slika 12. Vrijednost nacionalnih kartičnih platnih transakcija prema prihvatnim uređajima

Napomena: Podaci se odnose na ukupnu vrijednost nacionalnih kartičnih platnih transakcija u 2023.
Izvor: HNB

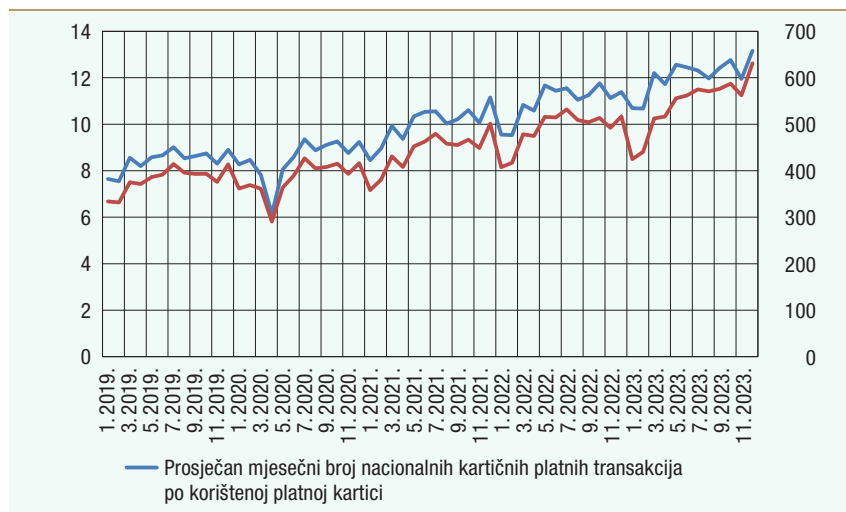
Iz prikazanih podataka vidljivo je da je od ukupnog broja nacionalnih kartičnih platnih transakcija 79,38% izvršeno preko EFTPOS uređaja, a 14,11% preko bankomata (Slika 11.). Vrijednost transakcija prikazuje drugačiji omjer udjela, pa je tako od ukupne vrijednosti nacionalnih kartičnih platnih transakcija 49,65% izvršeno preko bankomata, a 44,86% preko EFTPOS uređaja (Slika 12.).

Po jednoj korištenoj platnoj kartici u RH prosječno je mjesečno izvršeno 12 nacionalnih kartičnih platnih transakcija u ukupnoj vrijednosti od 542,88 eura (Slika 13.).

Udio beskontaktnih kartičnih transakcija na EFTPOS uređaju u ukupnom broju nacionalnih kartičnih transakcija na EFTPOS uređaju iznosio je 85,3% (502,11 milijuna transakcija), dok je udio u ukupnoj vrijednosti iznosio 76,6% (12,1 milijardu eura).

Slika 13. Prosječan mjesečni broj i vrijednost nacionalnih kartičnih platnih transakcija po korištenoj platnoj kartici

u eurima

Napomena: Podaci se odnose na prosječan broj i vrijednost nacionalnih kartičnih platnih transakcija tijekom svakoga izvještajnog mjeseca.

Izvor: HNB

Kupnja robe i usluga

Pojam kupnja robe i usluga podrazumijeva sve kartične platne transakcije za kupnju robe i usluga izvršene platnom karticom izdavatelja preko EFTPOS uređaja, interneta i mobilnog telefona.

U 2023. ukupno je izvršeno 588,47 milijuna nacionalnih kartičnih platnih transakcija kupnje robe i usluga s ukupnom vrijednosti od 15,53 milijardi eura. Od toga je debitnim karticama izvršeno 500,95 milijuna nacionalnih kartičnih platnih transakcija ili 85% s ukupnom vrijednosti od 12,29 milijardi eura ili 79%. Ostatak od 87,5 milijuna (15%) nacionalnih kartičnih platnih transakcija kupnje robe i usluga s ukupnom vrijednosti od 3,23 milijarde eura (21%) izvršen je kreditnim karticama.

Ukupan broj nacionalnih kartičnih platnih transakcija kupnje robe i usluga u 2023. godini povećao se za 16,68% u odnosu na 2022. godinu, a ukupna vrijednost za 21,49%.

U 2023. prosječna vrijednost nacionalne kartične platne transakcije kupnje robe i usluga iznosila je 26 eura. Prosječna vrijednost nacionalne kartične platne transakcije kupnje robe i usluga debitnom platnom

karticom iznosila je 25 eura, a kreditnom platnom karticom 37 eura (Tablica 8.).

Od navedenih 588,48 milijuna nacionalnih kartičnih platnih transakcija platnim karticama potrošača ukupno je izvršen 566,61 milijun transakcija s ukupnom vrijednosti od 13,93 milijarde eura. Dakle, platnim karticama potrošača izvršeno je 96,28% broja i 89,71% vrijednosti nacionalnih kartičnih platnih transakcija kupnje robe i usluga. Ostatak od 3,72% u broju i 10,29% u vrijednosti transakcija odnosio se na transakcije karticama poslovnih subjekata.

Prosječna vrijednost nacionalne kartične platne transakcije kupnje robe i usluga platnim karticama potrošača iznosila je 25 eura, a platnim karticama poslovnih subjekata (nepotrošača) 73 eura.

Kartične platne transakcije kupnje robe i usluga mogu se podijeliti prema korištenoj funkciji platne kartice. Pri iniciranju kartične platne transakcije preko prihvatnog uređaja funkciju odabire imatelj platne kartice.

Razlikujemo sljedeće funkcije:

- **debitnu funkciju** – za izvršenje kartične platne transakcije u trenutku njezina iniciranja osigurano je pokriće na računu za plaćanje te se kartična platna transakcija odmah i izravno naplaćuje s tog računa za plaćanje imatelja platne kartice
- **charge funkciju** – iznos ukupnih troškova nastalih korištenjem ove funkcije, u određenom razdoblju, podmiruje se u cijelosti najčešće kreditnim transferom
- **funkciju odgođene naplate** – iznos ukupnih troškova nastalih korištenjem ove funkcije, u određenom razdoblju, podmiruje se u cijelosti najčešće izravnim terećenjem računa za plaćanje imatelja platne kartice
- **kreditnu funkciju** – svaka kartična platna transakcija inicirana korištenjem kreditne funkcije, u trenutku njezina zadavanja, automatski se dijeli na ugovoreni broj otplatnih rata, odnosno prema ugovorenom modelu
- **revolving funkciju** – iznos ukupnih troškova nastalih korištenjem ove funkcije, u određenom razdoblju, podmiruje se u postotku od ukupnog iznosa i
- **funkciju obročnog plaćanja** – iznos transakcija nastalih korištenjem ove funkcije, u određenom razdoblju, dijeli se na broj otplatnih rata prema izboru imatelja platne kartice, a unutar modela ugovorenog na prodajnom mjestu.

Od ukupnog broja nacionalnih kartičnih platnih transakcija kupnje robe i usluga debitnom funkcijom izvršeno je 84,42% transakcija. Vrijednost transakcija koje su izvršene debitnom funkcijom čini 76,67% ukupne vrijednosti nacionalnih kartičnih platnih transakcija kupnje robe i usluga.

Tablica 9. Broj i vrijednost nacionalnih kartičnih platnih transakcija kupnje robe i usluga po funkciji

u eurima

Funkcija	Broj transakcija kupnje robe i usluga	Vrijednost transakcija kupnje robe i usluga	Prosječna vrijednost transakcije kupnje robe i usluga
Debitna funkcija	496.803.797	11.904.257.643	24
Charge funkcija	55.124.546	1.700.801.392	31
Funkcija obročne otplate	6.890.044	1.071.037.797	155
Funkcija odgođene naplate	19.693.051	525.065.188	27
Revolving funkcija	8.697.959	260.000.740	30
Kreditna funkcija	1.270.566	65.275.604	51
Ukupno	588.479.963	15.526.438.364	26

Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj i vrijednost nacionalnih kartičnih platnih transakcija kupnje robe i usluga u 2023.

Izvor: HNB

Pregled broja i vrijednosti nacionalnih kartičnih platnih transakcija kupnje robe i usluga po funkciji prikazan je u Tablici 9.

Najveća prosječna vrijednost nacionalne kartične platne transakcije kupnje robe i usluga u iznosu od 155 eura evidentirana je za kartične platne transakcije korištenjem funkcije obročne otplate (Tablica 9.).

Nacionalne kartične transakcije (inicirane s udaljenosti/ uz fizičku prisutnost) možemo raščlaniti i prema četveroznamenkastoj oznaci kategorije trgovca (Merchant category code – MCC) navedenoj u ISO 18245 za financijske usluge stanovništvu. Oznaka kategorije trgovca rabi se radi raspoređivanja poduzeća prema sektorima odnosno vrsti robe koju prodaje ili usluga koje pruža.

Tablica 10. Nacionalne kartične transakcije inicirane s udaljenosti prema najzastupljenijim kategorijama trgovaca (kodnim listama) prema vrijednosti izvršenih transakcija

Kategorija trgovca - kodna lista	Broj transakcija	Vrijednost transakcija u EUR
7995 Betting, including Lottery Tickets, Casino Gaming Chips, Off-Track Betting, and Wagers at Race Tracks	9.996.287	468.522.475
4814 Telecommunication services, including local and long distance calls, credit card calls, calls through use of magnetic stripe reading telephones and faxes	2.363.793	89.141.924
6051 Non-financial institutions — foreign currency, money orders (not wire transfer), scrip and travellers' checks	2.213.371	82.270.454
5732 Electronics shops	308.032	68.483.587
5812 Eating places and restaurants	3.832.848	64.270.660
R999 Temporarily undefined MCC code	942.027	53.990.340
5712 Furniture, home furnishings and equipment shops and manufacturers, except appliances	241.171	53.707.134
6012 Financial institutions — merchandise and services	1.381.780	53.117.532
4215 Courier services — air and ground and freight forwarders	2.197.943	37.557.395
5311 Department stores	190.434	33.930.609

Napomena: Podaci uključuju ukupan broj i vrijednost nacionalnih kartičnih transakcija u 2023.
Izvor: HNB

Tablica 11. Nacionalne kartične transakcije inicirane uz fizičku prisutnost uz POS terminal prema najzastupljenijim kategorijama trgovaca (kodnim listama) prema vrijednosti izvršenih transakcija

Kategorija trgovca - kodna lista	Broj transakcija	Vrijednost transakcija u EUR
5411 Groceries and supermarkets	213.796.726	3.899.092.804
5541 Service stations (with or without ancillary services)	51.193.041	1.610.730.113
5651 Family clothing shops	22.971.394	684.911.918
5399 Miscellaneous general merchandise	25.821.355	556.219.614
5311 Department stores	7.008.345	524.974.070
5977 Cosmetic Stores	24.074.058	487.814.618
5812 Eating places and restaurants	15.760.740	402.998.888
5712 Furniture, home furnishings and equipment shops and manufacturers, except appliances	3.354.113	396.270.504
5912 Drug stores and pharmacies	17.993.515	302.836.866
5732 Electronics shops	2.897.706	244.863.173

Napomena: Podaci uključuju ukupan broj i vrijednost nacionalnih kartičnih transakcija u 2023.
Izvor: HNB

Podizanje gotovog novca

Pojmom podizanje gotovog novca obuhvaćaju se platne transakcije podizanja novčanih sredstava koje je inicirao platitelj platnom karticom izdavatelja preko bankomata, EFTPOS uređaja, EFTPOS uređaja za isplatu i uplatu i ostalim kanalima.

U 2023. ukupno je izvršeno 93,11 milijuna nacionalnih kartičnih platnih transakcija podizanja gotovog novca s ukupnom vrijednosti od 12,41 milijardu eura. Debitnim karticama izvršeno je 90,45 milijuna (97,14%) nacionalnih kartičnih platnih transakcija podizanja gotovog novca s ukupnom vrijednosti od 12,05 milijardi eura (97,08%; Tablica 8.). Kreditnim karticama izvršeno je 2,66 milijuna (2,86%) nacionalnih kartičnih platnih transakcija podizanja gotovog novca s ukupnom vrijednosti od 0,362 milijardi eura (2,92%; Tablica 8.).

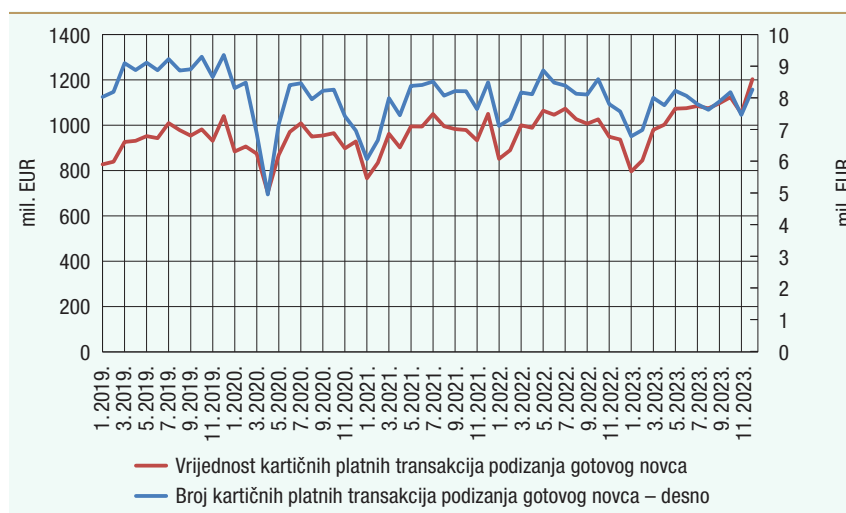
Ukupan broj nacionalnih kartičnih platnih transakcija podizanja gotovog novca u 2023. godini u odnosu na 2022. smanjio se za 3,73%, dok se vrijednost povećala za 4,63%.

Od ukupnog broja nacionalnih kartičnih platnih transakcija podizanja gotovog novca platnim karticama potrošača izvršeno je 93,39 milijuna ili 96,6%, a platnim karticama poslovnih subjekata (nepotrošača) izvršena su 3,32 milijuna ili 3,43%.

Od ukupne vrijednosti nacionalnih kartičnih platnih transakcija podizanja gotovog novca platnim karticama potrošača izvršeno je 11,5 milijardi eura ili 92,68%, a platnim karticama poslovnih subjekata (nepotrošača) izvršeno je 908,4 milijuna eura ili 7,32%.

U 2023. prosječna vrijednost nacionalne kartične transakcije podizanja gotovog novca iznosila je 133 eura (debitnom platnom karticom iznosila je 133 eura, a kreditnom platnom karticom 136 eura).

Slika 14. Broj i vrijednost nacionalnih kartičnih platnih transakcija podizanja gotovog novca u eurima

Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj i vrijednost nacionalnih kartičnih platnih transakcija tijekom svakoga izvještajnog mjeseca.

Izvor: HNB

Prosječna vrijednost nacionalne kartične transakcije podizanja gotovog novca platnim karticama potrošača iznosila je 128 eura, a platnim karticama poslovnih subjekata (nepotrošača) 289 eura.

Od ukupnog broja nacionalnih kartičnih platnih transakcija podizanja gotovog novca debitnom funkcijom izvršeno je 96,58% transakcija. Vrijednost transakcija koje su izvršene debitnom funkcijom čini 96,54% ukupne vrijednosti nacionalnih kartičnih platnih transakcija podizanja gotovog novca. Pregled broja i vrijednosti nacionalnih kartičnih platnih transakcija podizanja gotovog novca po funkciji prikazan je u Tablici 12.

Najveća prosječna vrijednost nacionalne kartične platne transakcije podizanja gotovog novca u iznosu od 158 eura evidentirana je za kartične platne transakcije korištenjem kreditne funkcije (Tablica 12.).

Tablica 12. Broj i vrijednost nacionalnih kartičnih platnih transakcija podizanja gotovog novca po funkciji

u eurima

Funkcija	Broj transakcija podizanja gotovog novca	Vrijednost transakcija podizanja gotovog novca	Prosječna vrijednost transakcije podizanja gotovog novca
Debitna funkcija	89.926.280	11.977.288.442	133
Charge funkcija	962.854	134.197.308	139
Funkcija obročne otplate	526.639	67.429.796	128
Funkcija odgođene naplate	662.087	103.828.695	157
Revolving funkcija	710.229	72.668.181	102
Kreditna funkcija	323.682	51.248.373	158
Ukupno	93.111.771	12.406.660.795	133

Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj i vrijednost nacionalnih kartičnih platnih transakcija podizanja gotovog novca u 2023.

Izvor: HNB

Polaganje gotovog novca

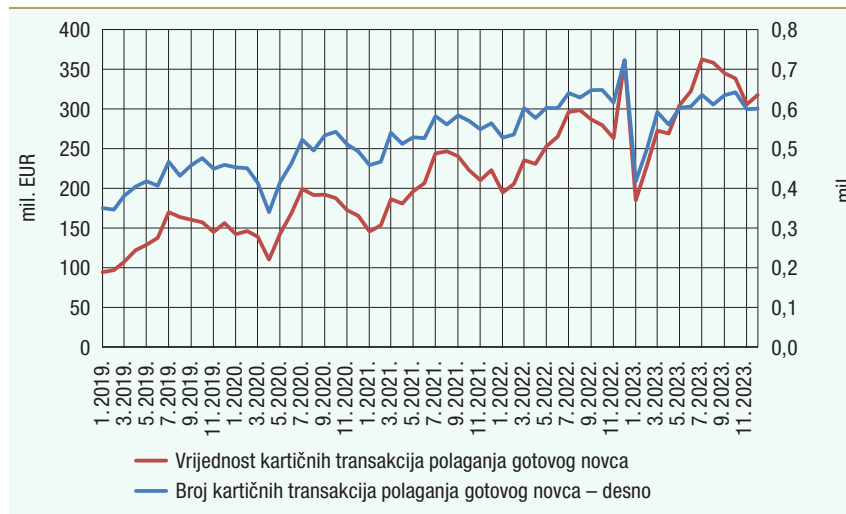
Pojmom polaganje gotovog novca obuhvaćaju se platne transakcije polaganja novčanih sredstava na račun za plaćanje platnom karticom izdavatelja preko bankomata, EFTPOS uređaja za isplatu i uplatu i ostalim načinima (kanalima), a ne uključuju se platne transakcije polaganja novčanih sredstava u dnevno-noćni trezor.

U 2023. ukupno je izvršeno 7 milijuna nacionalnih kartičnih platnih transakcija polaganja gotovog novca s ukupnom vrijednosti 3,61 milijardu eura.

Od ukupno 7 milijuna nacionalnih kartičnih platnih transakcija polaganja gotovog novca platnim karticama potrošača izvršeno je 4,97 milijuna ili 71% transakcija s ukupnom vrijednosti od 1,86 milijardi eura ili 51,42%,

Slika 15. Broj i vrijednost nacionalnih kartičnih platnih transakcija polaganja gotovog novca

u eurima

Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj i vrijednost nacionalnih kartičnih platnih transakcija tijekom svakoga izvještajnog mjeseca.

Izvor: HNB

dok su platnim karticama poslovnih subjekata (nepotrošača) izvršena 2,03 milijuna ili 29% transakcija s ukupnom vrijednosti od 1,75 milijardi eura ili 48,58%.

Ukupan broj nacionalnih kartičnih platnih transakcija polaganja gotovog novca u 2023. godini u odnosu na 2022. godinu smanjio se za 4,72%, a vrijednost se smanjila za 13,94%. Navedeni podaci upućuju na to da se imatelji platnih kartica sve češće koriste bankomatom kao kanalom za polaganje gotovog novca na svoj račun za plaćanje u 2023. kao i u 2022. godini (Slika 15.).

Početakom 2023. godine, zbog uvođenja eura, vidljiv je znatan pad broja i vrijednosti transakcija polaganja gotovine. Međutim, tijekom godine aktivnost polaganja gotovog novca na bankomatima vratila se višegodišnjemu trendu rasta. U 2023. prosječna vrijednost nacionalne kartične platne transakcije polaganja gotovog novca iznosila je 516 eura. Prosječna vrijednost nacionalne kartične platne transakcije polaganja gotovog novca debitnom platnom karticom iznosila je 516 eura.

Prosječna vrijednost nacionalne kartične platne transakcije polaganja gotovog novca platnim karticama potrošača iznosila je 373 eura, a platnim karticama poslovnih subjekata (nepotrošača) 864 eura.

Ugovorno terećenje

Pod pojmom ugovorno terećenje podrazumijevaju se platne transakcije za koje je unaprijed ugovorena naplata preko platne kartice, inicirane od

strane ili preko primatelja plaćanja, a mogu imati elemente trajnog naloga ili izravnog terećenja, uključujući obveze imatelja platne kartice prema izdavatelju kao što su naknade, kamate, članarine i slično. Ugovorno terećenje može biti ugovoreno za sve vrste platnih kartica osim debitnih kartica.

U 2023. ukupno su izvršena 14,63 milijuna transakcija ugovornog terećenja s ukupnom vrijednosti od 82,42 milijuna eura.

Međunarodne kartične platne transakcije

U ovom poglavlju prikazani su statistički podaci o međunarodnim kartičnim platnim transakcijama izvršenima platnim karticama izdavatelja.

U međunarodne kartične platne transakcije uključuju se:

- platne transakcije kupnje robe i usluga platnom karticom izdavatelja izvršene izvan RH (u drugim državama članicama ili trećim državama) i
- platne transakcije podizanja gotovog novca platnom karticom izdavatelja izvršene izvan RH (u drugim državama članicama ili trećim državama).

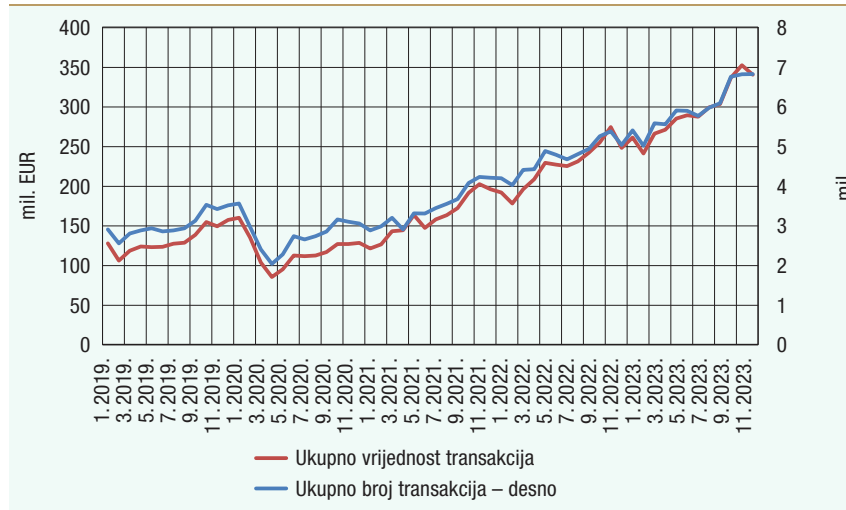
Podaci o međunarodnim kartičnim platnim transakcijama prikazani su u nacionalnoj valuti.

U 2023. ukupno je izvršeno 71,69 milijuna međunarodnih kartičnih platnih transakcija s ukupnom vrijednosti od 3,54 milijarde eura. Prosječna vrijednost međunarodne kartične platne transakcije iznosila je 49,34 eura.

Prosječan mjesečni broj međunarodnih kartičnih platnih transakcija iznosio je 6 milijuna, a prosječna mjesečna vrijednost transakcija 294,75 milijuna eura. Ukupan broj međunarodnih kartičnih platnih transakcija u 2023. godini povećao se za 26% u odnosu na 2022. godinu, a ukupna vrijednost međunarodnih kartičnih platnih transakcija za 31% (Slika 16.).

Od ukupnog broja i vrijednosti međunarodnih kartičnih platnih transakcija karticama potrošača izvršeno je 96,06% broja i 89,28% vrijednosti međunarodnih kartičnih platnih transakcija, dok je karticama poslovnih subjekata (nepotrošača) izvršeno 3,94% broja i 10,22% vrijednosti međunarodnih kartičnih platnih transakcija.

Slika 16. Broj i vrijednost međunarodnih kartičnih platnih transakcija u eurima

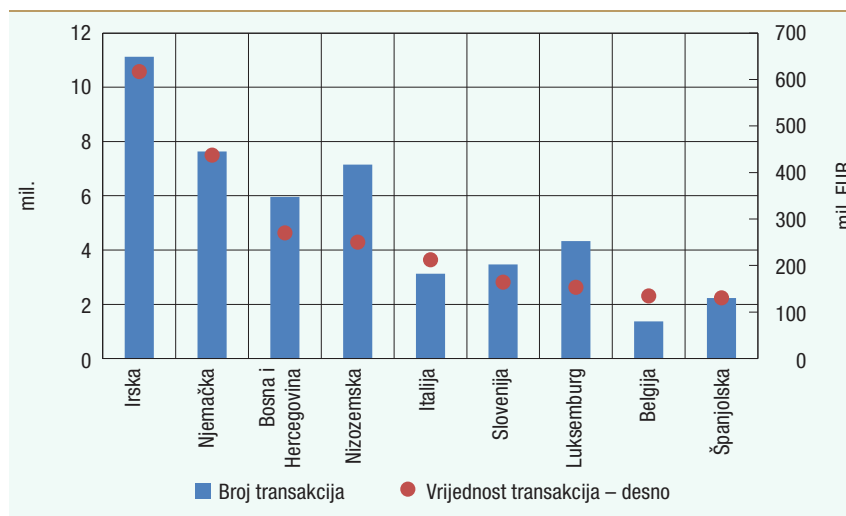
Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj i vrijednost međunarodnih kartičnih platnih transakcija tijekom svakoga izvještajnog mjeseca.

Izvor: HNB

Iz zaprimljenih podataka o međunarodnim kartičnim platnim transakcijama razvrstanih prema državama vidljivo je kako je u devet najzastupljenijih država (Irska, Njemačka, Bosna i Hercegovina, Nizozemska, Italija, Slovenija, Luksemburg, Belgija i Španjolska) ukupna vrijednost kartičnih platnih transakcija iznosila 2,37 milijardi eura, što čini 67% ukupne vrijednosti svih međunarodnih kartičnih platnih transakcija (Slika 17.)

Međunarodne kartične transakcije (s udaljenosti / uz fizičku prisutnost) možemo raščlaniti i prema četveroznamenkastoj oznaci kategorije

Slika 17. Broj i vrijednost međunarodnih kartičnih platnih transakcija – najzastupljenije države

Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj i vrijednost međunarodnih kartičnih platnih transakcija u 2023.

Vrijednost transakcija preračunata u eure na posljednji dan svakoga izvještajnog razdoblja.

Izvor: HNB

trgovca (Merchant category code (MCC) navedenoj u normi ISO 18245 za financijske usluge stanovništvu. Oznaka kategorije trgovca rabi se radi raspoređivanja poduzeća prema sektorima odnosno vrsti robe koju prodaje ili usluga koje pruža.

Tablica 13. Međunarodne kartične transakcije inicirane s udaljenosti prema najzastupljenijim kategorijama trgovaca (kodnim listama) prema vrijednosti izvršenih transakcija

Kategorija trgovca - kodna lista	Broj transakcija	Vrijednost transakcija u EUR
6012 Financial institutions — merchandise and services	3.020.599	454.540.627
4829 Wire transfers and money orders	1.134.888	247.169.121
4722 Travel agencies and tour operators	562.418	156.552.427
5651 Family clothing shops	1.392.945	145.474.770
5691 Men's and women's clothing shops	1.477.515	120.300.310
5311 Department stores	2.292.459	96.626.786
7311 Advertising Services	430.787	59.059.842
6051 Non-financial institutions — foreign currency, money orders (not wire transfer), scrip and travellers' checks	239.492	53.523.141
7011 Lodging — hotels, motels and resorts	240.354	50.796.211
G300 Airlines (codes between 3000 and 3350)	171.721	45.348.397

Napomena: Podaci uključuju ukupan broj i vrijednost međunaodnih kartičnih transakcija u 2023.
Izvor: HNB

Tablica 14. Međunarodne kartične transakcije inicirane uz fizičku prisutnost uz POS terminal prema najzastupljenijim kategorijama trgovaca (kodnim listama) prema vrijednosti izvršenih transakcija

Kategorija trgovca - kodna lista	Broj transakcija	Vrijednost transakcija u EUR
5411 Groceries and supermarkets	7.713.373	186.890.932
7011 Lodging — hotels, motels and resorts	698.680	116.398.612
5812 Eating places and restaurants	3.068.051	93.861.234
5541 Service stations (with or without ancillary services)	2.980.855	85.399.925
5651 Family clothing shops	941.992	66.724.899
4829 Wire transfers and money orders	384.418	58.759.717
5691 Men's and women's clothing shops	551.083	47.374.269
5311 Department stores	477.371	24.091.320
5499 Miscellaneous food shops — convenience and speciality retail outlets	1.107.855	18.843.253
6012 Financial institutions — merchandise and services	86.420	17.883.074

Napomena: Podaci uključuju ukupan broj i vrijednost međunaodnih kartičnih transakcija u 2023.
Izvor: HNB

---

5. Prihvat platnih transakcija izvršenih platnim karticama

U ovom poglavlju prikazani su statistički podaci pružatelja platnih usluga prihvatitelja o broju i vrijednosti transakcija prihvata izvršenih platnom karticom preko prihvatnog uređaja.

Pružatelji platnih usluga prihvatitelji (u nastavku teksta: prihvatitelji) jesu:

1. kreditne institucije (banke) koje su od HNB-a dobile odobrenje za rad u sklopu kojeg je i odobrenje za pružanje platne usluge prihvaćanja platnih transakcija izvršenih platnim karticama
2. institucije za elektronički novac⁷ koje su od HNB-a dobile odobrenje za pružanje platne usluge prihvaćanja platnih transakcija izvršenih platnim karticama i
3. institucije za platni promet koje su od HNB-a dobile odobrenje za pružanje platne usluge prihvaćanja platnih transakcija izvršenih platnim karticama.

Prihvatitelj može prihvatiti platnu transakciju izvršenu platnom karticom izdanom od:

- pružatelja platnih usluga izdavatelja koji je odobrenje za rad ili odobrenje za obavljanje usluge izdavanja platnih kartica dobio od HNB-a (u nastavku teksta: hrvatski izdavatelj) ili
- ružatelja platnih usluga izdavatelja koji je odobrenje za rad ili odobrenje za obavljanje usluge izdavanja platnih kartica dobio od nadležnog tijela drugih država članica EU-a ili trećih država (u nastavku teksta: inozemni izdavatelj).

Prihvat platnih kartica hrvatskih izdavatelja dijeli se na prihvat platnih transakcija izvršenih platnim karticama koje je izdao sam prihvatitelj i na prihvat platnih transakcija izvršenih platnim karticama ostalih hrvatskih izdavatelja.

Poglavlje je podijeljeno u četiri dijela:

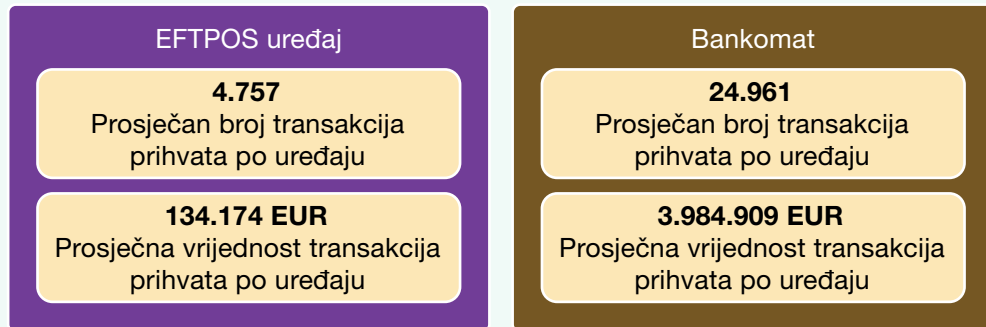
- u prvom dijelu prikazuju se ukupan broj i vrijednost transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama hrvatskih i inozemnih izdavatelja (potpoglavlje 5.1.)
- u drugom dijelu prikazuju se ukupan broj i vrijednost transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama koje je izdao

⁷ Ne uključuju se podaci dostavljeni od institucija za elektronički novac koje ujedno obavljaju djelatnost telekomunikacijskih usluga.

sam prihvatitelj (vlastite kartice) i koje su izdali drugi hrvatski izdavatelji (kartice ostalih hrvatskih izdavatelja), potpoglavlje 5.1.1.

- u trećem dijelu prikazuju se ukupan broj i vrijednost transakcija prihvaata platnih transakcija kartica izvršenih platnim karticama inozemnih izdavatelja (potpoglavlje 5.1.2.)
- u četvrtom dijelu daje se usporedba korištenja platnih kartica i gotovog novca u RH (potpoglavlje 5.2.).

Okvir 4. Transakcije prihvaata platnih transakcija izvršenih platnim karticama prema prihvatnim uređajima u 2023.

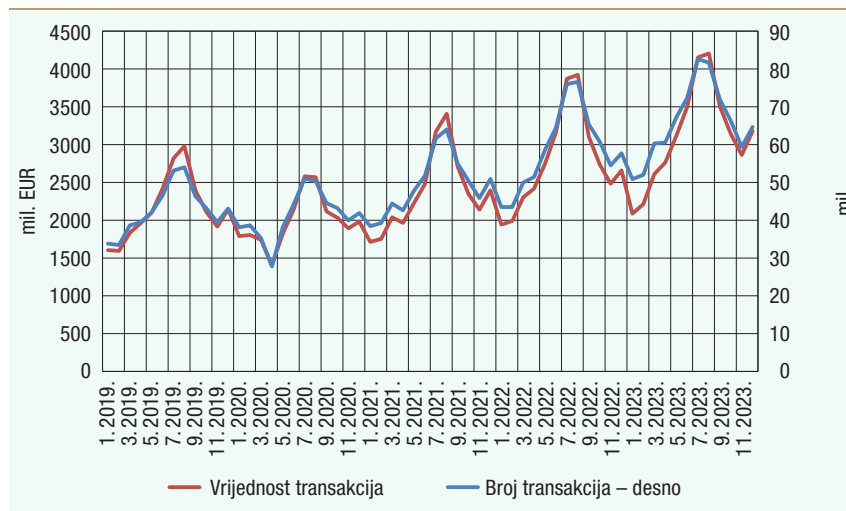

Izvor: HNB

5.1. Ukupan prihvat platnih transakcija izvršenih platnim karticama

U ovom poglavlju prikazani su statistički podaci o ukupnom broju i vrijednosti transakcija prihvaata platnih transakcija izvršenih platnim karticama (u nastavku teksta: transakcija prihvaata) hrvatskih i inozemnih izdavatelja.

Slika 18. Broj i vrijednost transakcija prihvaata na teritoriju RH

Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj i ukupnu vrijednost transakcija prihvaata u eurima tijekom izvještajnog mjeseca.

Izvor: HNB

Podaci prikazani na Slici 18. upućuju na trend rasta ukupnog broja i vrijednosti mjesečnih transakcija prihvata platnih kartica posebice u razdoblju od svibnja do rujna. Nakon rujna i ljetne turističke sezone obično je slijedio pad broja i vrijednosti mjesečnih transakcija na razine s početka godine. Navedeno se može pripisati utjecaju platnih kartica inozemnih izdavatelja. Podaci o broju i vrijednosti mjesečnih transakcija prihvata platnih kartica u 2020. malo su niži od prosjeka zbog utjecaja pandemije. U 2021. godini vidljiv je oporavak tržišta i porast broja (15%) i vrijednosti (9%) transakcija prihvata u odnosu na rekordnu, 2019. godinu. Trend oporavka nastavio se i tijekom 2022., kada su se i broj i vrijednost transakcija prihvata povećali za oko 18% u odnosu na 2021. godinu.

U 2023. ukupno je izvršen 789,61 milijun transakcija prihvata s ukupnom vrijednosti od 37,33 milijarde eura (Slika 18.). Ukupan broj transakcija prihvata u 2023. u odnosu na 2022. godinu povećao se za 12,4%, a vrijednost za 12%. Kao i svake godine, i u 2023. godini najveći je broj transakcija prihvata bio u mjesecu kolovozu s ukupnim brojem od 81,64 milijuna transakcija i ukupnom vrijednosti od 4,2 milijarde eura.

Usluga prihvata obavlja se kod ugovornih trgovaca, odnosno poslovnih subjekata i privatnih osoba koji na osnovi ugovora s prihvatiteljem na svojem prodajnom mjestu nude mogućnost plaćanja platnim karticama preko prihvatnih uređaja. Od prihvatnih uređaja tradicionalno najvažniji su fizički EFTPOS uređaji, međutim sve je više i novih uređaja poput M-POS uređaja ili virtualnih POS uređaja.

EFTPOS uređaji fizički su uređaji smješteni na fizičkom prodajnom mjestu. M-POS i virtualni POS aplikativna su rješenja za prihvata platnih kartica koja mogu biti smještena na bilo kojemu prijenosnom uređaju na fizičkom prodajnom mjestu ili za prihvata platnih kartica putem interneta.

Poslovni subjekti

Na dan 31. prosinca 2023. ukupno je evidentirano 31.580 ugovornih trgovaca (poslovnih subjekta). Od tog broja, njih 6.010 (19%) na svojem prodajnom mjestu, uz mogućnost plaćanja preko fizičkog EFTPOS uređaja, nudi mogućnost plaćanja platnim karticama i preko interneta. Navedeni podatak o 6.010 prodajnih mjesta koja su na dan 31. prosinca 2023. nudila mogućnost plaćanja platnim karticama i preko interneta upućuje na to da se u godinu dana njihov broj povećao za 12%.

Od ukupnog broja ugovornih trgovaca (31.580) njih 25.570 (80,97%) nude mogućnost plaćanja platnim karticama isključivo preko fizičkog EFTPOS uređaja, a 2.403 (7,61%) ugovornih trgovaca nudi mogućnost plaćanja platnim karticama isključivo preko interneta. Navedeni broj ugovornih trgovaca iskazan je neovisno o broju prihvatnih mjesta kojima

se trgovac koristi, npr. jedan trgovački lanac tako je evidentiran kao jedan ugovorni trgovac bez obzira na to koliko se prodajnih mjesta i prihvatnih uređaja rabi.

Od ukupno navedenih 31.580 ugovornih trgovaca njih 22.160 ili 70% ima ugovorenu uslugu prihvata samo s jednim pružateljem platnih usluga prihvatiteljem, njih 5.370 (17%) s dva prihvatitelja, a njih 3.008 (10%) s tri prihvatitelja.

Privatne osobe (potrošači)

Na dan 31. prosinca 2023. ukupno je evidentirano 5.449 ugovornih trgovaca koji su fizičke osobe. Od tog broja njih 1.677 (30,8%) ima ugovorenu uslugu prihvata preko interneta. Ugovorenu uslugu prihvata samo s jednim prihvatiteljem ima ukupno njih 4.878 (89,52%), a s dva prihvatitelja njih 571 (10,48%).

Prihvatni uređaji preko kojih se obavlja usluga prihvata jesu bankomat, EFTPOS uređaj, internet i EFTPOS uređaj za isplatu i uplatu (Tablica 15.).

Od ukupnog broja transakcija prihvata 13,52% transakcija prihvaćeno je preko bankomata, 79,68% preko EFTPOS uređaja, 6,49% internetom, 0,14% preko EFTPOS uređaja za isplatu i uplatu, a 0,17% čine ostale transakcije.

Od ukupne vrijednosti transakcija prihvata 45,66% transakcija prihvaćeno je preko bankomata, 47,55% preko EFTPOS uređaja, 5,62% internetom i 0,96% preko EFTPOS uređaja za isplatu i uplatu, a ostalih je transakcija 0,21%.

Tablica 15. Broj i vrijednost transakcija prihvata prema prihvatnom uređaju

Pružatelj platnih usluga prihvatitelj	Bankomat	EFTPOS uređaj	Internet	EFTPOS uređaj za isplatu i uplatu	Ostalo	Ukupno
Broj transakcija						
Kreditne institucije	106.060.164	348.280.523	3.945.708	1.116.920		459.403.314
Institucije za elektronički novac i institucije za platni promet	697.337	280.912.403	47.286.620	14.022	1.294.474	330.204.856
Ukupno	106.757.501	629.192.926	51.232.328	1.130.942	1.294.474	789.608.170
Vrijednost transakcija, u kunama						
Kreditne institucije	16.938.939.067	8.908.845.471	308.948.802	356.088.179		26.512.821.519
Institucije za elektronički novac i institucije za platni promet	104.516.315	8.837.684.749	1.789.031.508	2.797.584	78.558.736	10.812.588.892
Ukupno	17.043.455.382	17.746.530.220	2.097.980.310	358.885.763	78.558.736	37.325.410.411

Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj i vrijednost transakcija prihvata u eurima u 2023.

Izvor: HNB

Preko bankomata u 2023. prihvaćeno je ukupno 106,76 milijuna transakcija s ukupnom vrijednosti od 17 milijardi eura. Kreditne institucije sudjelovale su u prihvatu platnih transakcija podizanja gotovog novca preko bankomata s udjelom od 99% u broju i vrijednosti transakcija.

Preko EFTPOS uređaja u 2023. prihvaćeno je ukupno 629,19 milijuna transakcija s ukupnom vrijednosti od 17,75 milijardi eura. Institucije za elektronički novac i institucije za platni promet u ukupnom prihvatu platnih transakcija izvršenih platnim karticama preko EFTPOS uređaja sudjelovale su s udjelom od 44,65% u broju transakcija i 49,8% u vrijednosti transakcija.

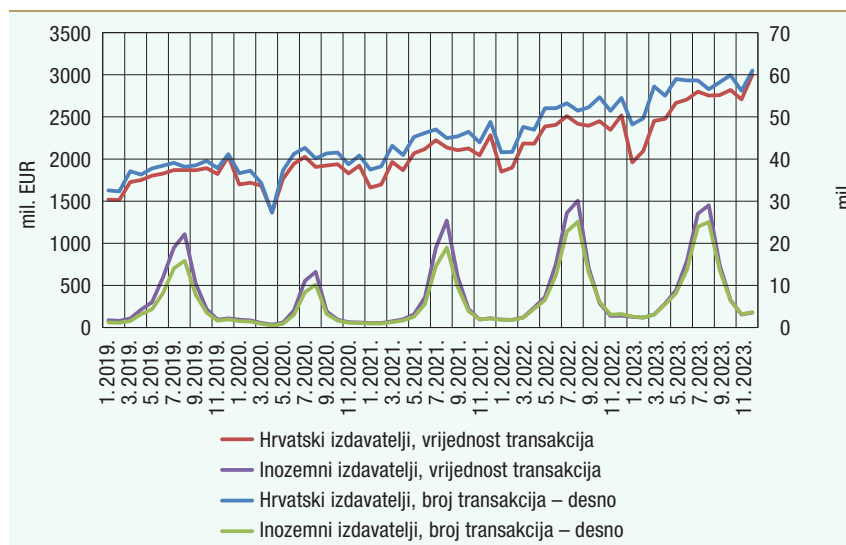
Ukupan broj transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama internetom u 2023. iznosio je 51,23 milijuna s ukupnom vrijednosti od 2,1 milijardu eura.

Prosječna vrijednost transakcije prihvata u 2023. iznosila je 47 eura:

- preko EFTPOS uređaja: 28 eura
- internetom: 41 euro
- preko bankomata: 160 eura
- preko EFTPOS uređaja za isplatu i uplatu: 317 eura i
- ostalim načinima: 61 euro.

Od ukupno izvršenih 789,61 milijun transakcija prihvata (broj) u 2023., 86% odnosi se na platne kartice hrvatskih izdavatelja, a 14% na one inozemnih izdavatelja. U 2023. od ukupno izvršene 37,33 milijarde eura transakcija prihvata (vrijednost) 84% odnosi se na platne kartice

Slika 19. Ukupan broj i vrijednost transakcija prihvata prema izdavatelju platne kartice

Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj transakcija prihvata i vrijednost transakcija prihvata.

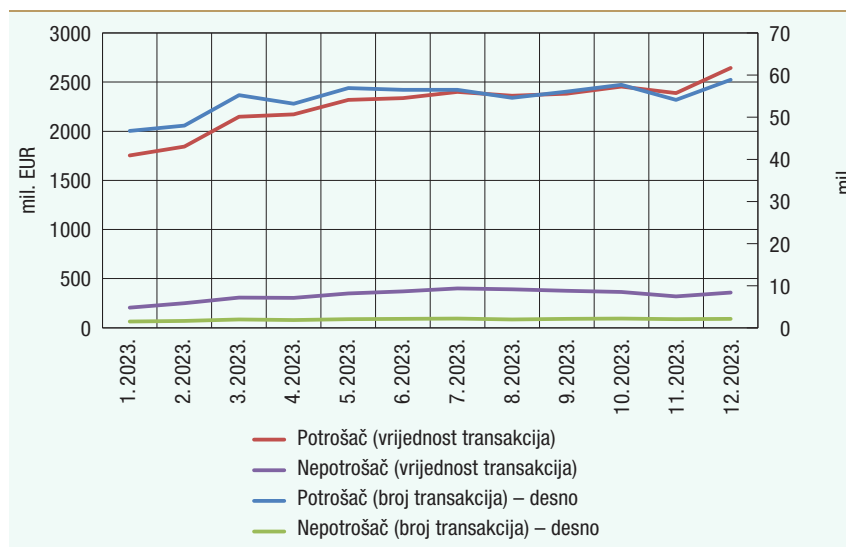
Izvor: HNB

hrvatskih izdavatelja, a 16% na platne kartice inozemnih izdavatelja (Slika 19.).

Ukupan broj transakcija prihvata karticama inozemnih izdavatelja u 2023. godini u odnosu na 2022. povećao se za 8,5%, a vrijednost za 5,7%.

Ukupan broj transakcija prihvata karticama hrvatskih izdavatelja u 2023. godini u odnosu na 2022. povećao se za 13,1%, a vrijednost za 13,3%.

Slika 20. Ukupan broj i vrijednost transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama hrvatskih izdavatelja prema imatelju platne kartice

Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj transakcija prihvata i vrijednost transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama hrvatskih izdavatelja.
Izvor: HNB

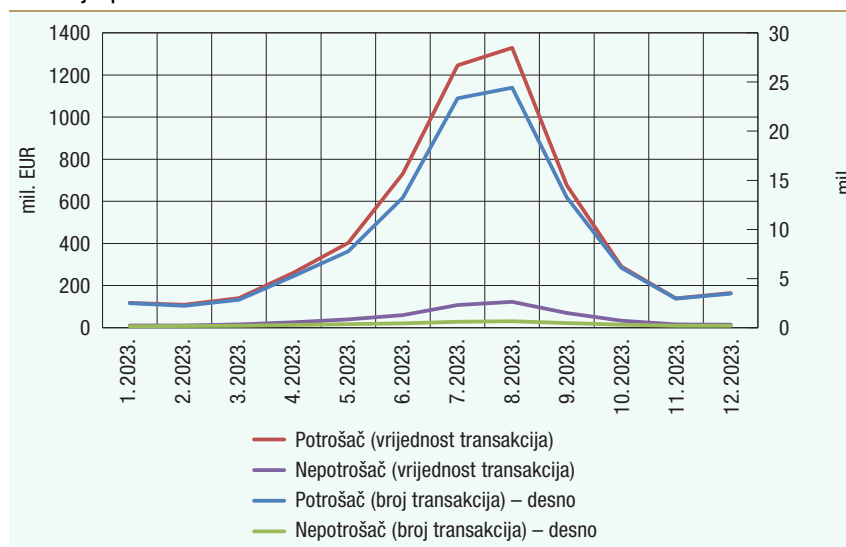
U 2023. bilo je ukupno 678,36 milijuna transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama hrvatskih izdavatelja s ukupnom vrijednosti od 31,2 milijarde eura, od čega je prihvaćeno (Slika 20.):

- **platnih kartica potrošača:** 654,5 milijuna transakcija s ukupnom vrijednosti od 27,2 milijarde eura i
- **platnih kartica nepotrošača (poslovnih subjekata):** 23,86 milijuna transakcija s ukupnom vrijednosti od 4 milijarde eura.

U 2023. izvršeno je ukupno 111,25 milijuna transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama inozemnih izdavatelja s ukupnom vrijednosti od 6,13 milijardi eura, od čega je prihvaćeno (Slika 21.):

- **platnih kartica potrošača:** 107,28 milijuna transakcija s ukupnom vrijednosti od 5,6 milijardi eura i
- **platnih kartica nepotrošača (poslovnih subjekata):** 3,98 milijuna transakcija s ukupnom vrijednosti od 523,74 milijuna eura.

Slika 21. Ukupan broj i vrijednost transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama inozemnih izdavatelja prema imatelju platne kartice

Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj transakcija prihvata i vrijednost transakcija prihvata platnih kartica inozemnih izdavatelja.

Izvor: HNB

Usluga prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama može se pružati za:

- kupnju robe i usluga
- podizanje i polaganje gotovog novca.

Od ukupnog broja transakcija prihvata 86% odnosi se na kupnju robe i usluga, 13% na podizanje gotovog novca i 1% na polaganje gotovog novca. Vrijednosti pokazuju drugačiji omjer te se od ukupne vrijednosti transakcija prihvata 53% odnosi na kupnju robe i usluga, 37% na podizanje gotovog novca i 10% na polaganje gotovog novca.

Pojam kupnja robe i usluga uključuje transakcije prihvata platnih transakcija izvršenih platnom karticom za kupljenu robu i usluge inicirane preko EFTPOS uređaja, interneta i bankomata.

U 2023. ukupno je izvršeno 680,46 milijuna transakcija prihvata za kupnju robe i usluga s ukupnom vrijednosti od 19,84 milijarde eura (vlastite kartice, kartice drugih hrvatskih izdavatelja i kartice inozemnih izdavatelja). Ukupan broj transakcija prihvata za kupnju robe i usluga u 2023. godini u odnosu na 2022. povećao se za 16%, a vrijednost za 19%.

Pod pojmom podizanje gotovog novca podrazumijevaju se transakcije prihvata platnih transakcija izvršenih platnom karticom za podizanje novčanih sredstava inicirane preko bankomata, EFTPOS uređaja i EFTPOS uređaja za isplatu i uplatu. Ukupan broj transakcija prihvata za

podizanje gotovog novca u 2023. iznosio je 101,1 milijun s ukupnom vrijednosti od 14 milijardi eura, pa je zabilježen pad od 5,8% u broju transakcija i porast od 2,9% u vrijednosti transakcija u odnosu na 2022. godinu.

Pod pojmom polaganje gotovog novca podrazumijevaju se platne transakcije prihvata izvršene platnim karticama za polaganje novčanih sredstava inicirane preko bankomata i EFTPOS uređaja za isplatu i uplatu.

Ukupan broj transakcija prihvata za polaganje gotovog novca u 2023. iznosio je 6,67 milijuna s ukupnom vrijednosti od 3,4 milijarde eura, pa je zabilježen pad od 5,5% u broju transakcija i porast od 12,97% u vrijednosti transakcija u odnosu na 2022. godinu.

5.1.1. Prihvat platnih transakcija izvršenih platnim karticama izdanima u RH

U ovom poglavlju prikazani su statistički podaci o broju i vrijednosti transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama hrvatskih izdavatelja.

Prihvat platnih transakcija izvršenih platnim karticama hrvatskih izdavatelja dijeli se na prihvat platnih transakcija izvršenih platnim karticama koje je izdao sam prihvatitelj (u nastavku teksta: vlastite kartice) i na prihvat platnih transakcija izvršenih platnim karticama ostalih hrvatskih izdavatelja (u nastavku teksta: ostali hrvatski izdavatelji).

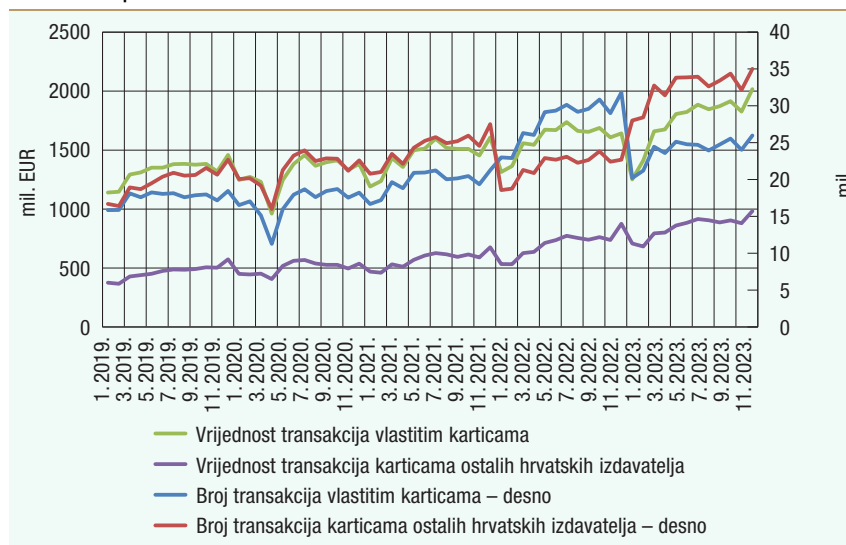
U 2023. izvršeno je ukupno 678,36 milijuna transakcija prihvata platnim karticama hrvatskih izdavatelja s ukupnom vrijednosti od 31,2 milijarde eura, od čega je prihvaćeno (Slika 20.):

- **vlastitih kartica:** 288,42 milijuna transakcija s ukupnom vrijednosti od 21 milijardu eura i
- **kartica ostalih hrvatskih izdavatelja:** 389,94 milijuna transakcija s ukupnom vrijednosti od 10,21 milijardu eura.

Ukupan broj prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama hrvatskih izdavatelja u 2023. povećao se za 13% u odnosu na 2022. godinu, a ukupna vrijednost također za 13%.

Na Slici 22. prikazani su ukupan broj i vrijednost transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama izdanima u RH prema izdavatelju na mjesečnoj razini u 2019., 2021., 2022. i 2023. godini. Od ukupnog broja transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama hrvatskih izdavatelja, 14,81% transakcija prihvaćeno

Slika 22. Broj i vrijednost transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama izdanima u RH

Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj i vrijednost transakcija prihvata tijekom svakoga izvještajnog mjeseca.

Izvor: HNB

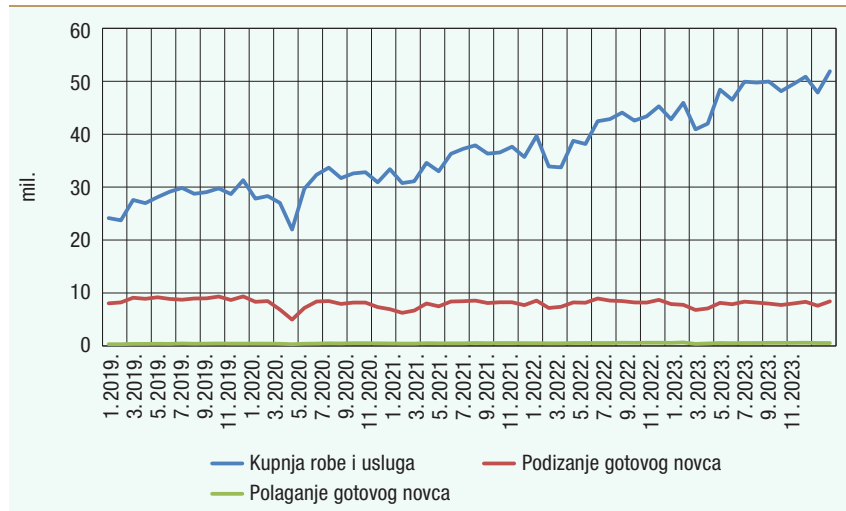
je preko bankomata, 77,85% preko EFTPOS uređaja, 7% internetom i 0,34% ostalim načinima. Promatraju li se ukupne vrijednosti transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih karticama hrvatskih izdavatelja, 50,46% transakcija prihvaćeno je preko bankomata, 42,77% preko EFTPOS uređaja, 5,48% internetom i 1,29% ostalim načinima. Prosječna vrijednost transakcije prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama hrvatskih izdavatelja u 2023. iznosila je:

- **preko EFTPOS uređaja:** 25 eura
- **internetom:** 36 eura
- **preko bankomata:** 157 eura i
- **preko EFTPOS uređaja za isplatu i uplatu:** 323 eura.

U 2023. prosječan broj transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama hrvatskih izdavatelja iznosio je 56,41 milijun mjesečno, a prosječna vrijednost transakcija bila je 2,6 milijardi eura mjesečno.

Iz pregleda transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama hrvatskih izdavatelja prema vrsti transakcije proizlazi da se najveći udio u ukupnoj vrijednosti transakcija prihvata odnosi na kupnju robe i usluga s ukupno 48,39%, dok podizanje gotovog novca sudjeluje s ukupno 40,54%. Polaganje gotovog novca u ukupnoj vrijednosti transakcija prihvata sudjeluje s 11,1% (slike 23. i 24.).

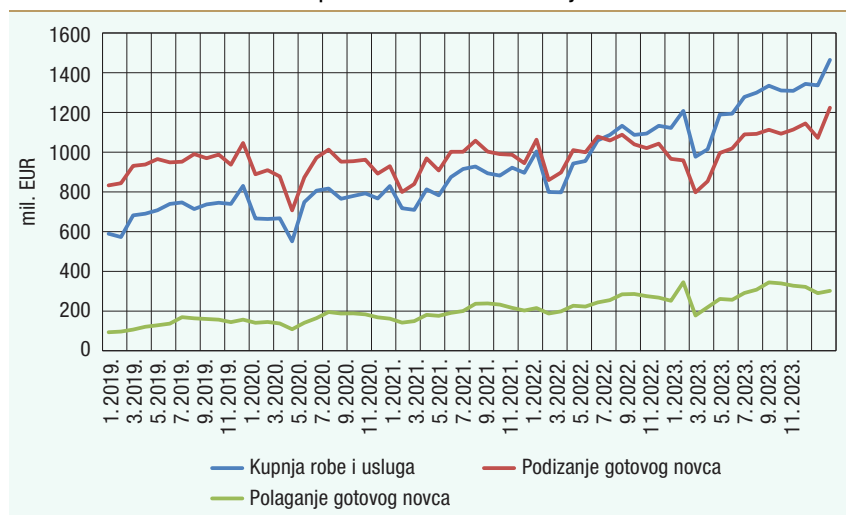
Slika 23. Broj transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama izdanima u RH prema vrsti transakcije

Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj transakcija prihvata platnih kartica hrvatskih izdavatelja za kupnju robe i usluga.

Izvor: HNB

Slika 24. Vrijednost transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama izdanima u RH prema vrsti transakcije

Napomena: Podaci se odnose na ukupnu vrijednost transakcija prihvata tijekom svakoga izvještajnog mjeseca.

Izvor: HNB

Kupnja robe i usluga

Pod pojmom kupnja robe i usluga podrazumijevaju se transakcije prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama za kupljenu robu i usluge izvršene preko EFTPOS uređaja, interneta i bankomata.

U 2023. ukupno su evidentirana 575,63 milijuna transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama hrvatskih izdavatelja za kupnju robe i usluga s ukupnom vrijednosti od 15,1 milijardu eura.

Od ukupnih transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama hrvatskih izdavatelja za kupnju robe i usluga izvršenih:

- **preko EFTPOS uređaja:** prihvaćeno je 456,72 milijuna transakcija (79,34%) s ukupnom vrijednosti od 13,34 milijarde eura (88,64%) i
- **internetom:** prihvaćena su 47,52 milijuna transakcija (8,26%) s ukupnom vrijednosti od 1,71 milijardu eura (11,35%).

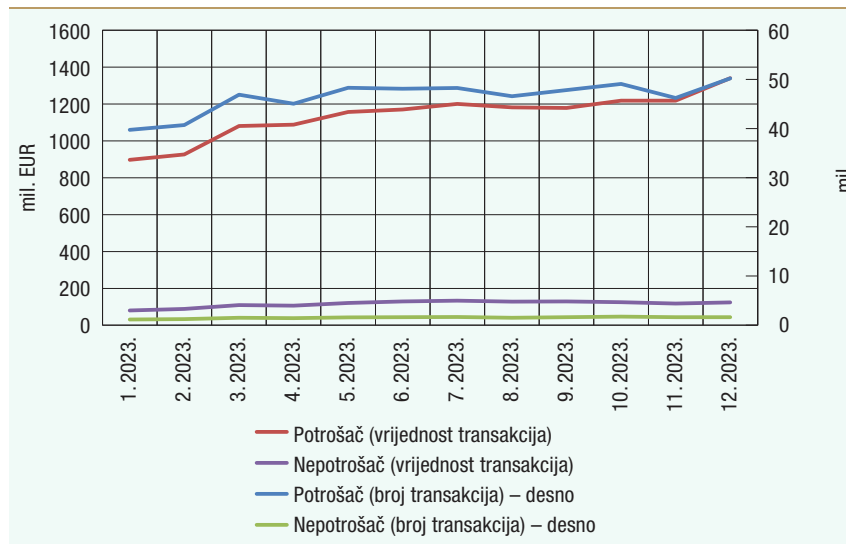
Prosječna vrijednost transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama hrvatskih izdavatelja za kupnju robe i usluga u 2023. iznosila je:

- **preko EFTPOS uređaja:** 25 eura
- **internetom:** 36 eura.

Od ukupnih transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama hrvatskih izdavatelja za kupnju robe i usluga, platnim karticama (Slika 25.):

- **potrošača:** prihvaćen je 557,1 milijun transakcija (97%) s ukupnom vrijednosti od 13,66 milijardi eura (91%), a
- **nepotrošača:** prihvaćena su 18,52 milijuna transakcija (3%) s ukupnom vrijednosti od 1,39 milijardi eura (9%).

Slika 25. Ukupan broj i vrijednost transakcija prihvata za kupnju robe i usluga

Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj i vrijednost transakcija prihvata platnih kartica hrvatskih izdavatelja za kupnju robe i usluga.

Izvor: HNB

Podizanje gotovog novca

Pod pojmom podizanje gotovog novca podrazumijevaju se transakcije prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama za podizanje

gotovog novca preko bankomata, EFTPOS uređaja, EFTPOS uređaja za isplatu i uplatu platnom karticom i ostalim načinima (šalter, određena aplikativna rješenja i sl.).

U 2023. ukupno je izvršeno 94,67 milijuna transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama hrvatskih izdavatelja za podizanje gotovog novca s ukupnom vrijednosti od 12,61 milijardu eura.

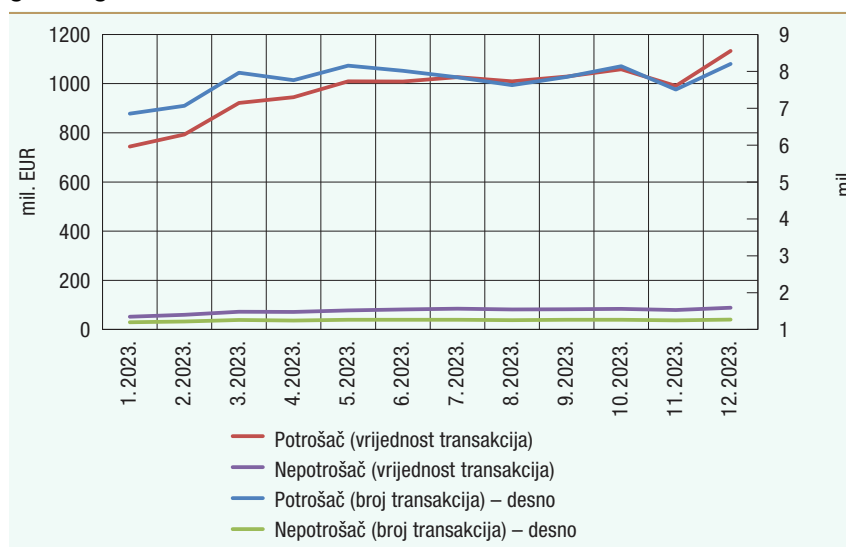
Od ukupnih transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama izdanima u RH za podizanje gotovog novca:

- **preko bankomata:** prihvaćeno je 93,95 milijuna transakcija (99,23%) s ukupnom vrijednosti od 12,51 milijardu eura (99,19%)
- **preko EFTPOS uređaja za isplatu i uplatu:** prihvaćeno je 0,7 milijuna transakcija (0,7%) s ukupnom vrijednosti od 95,32 milijuna eura (0,76%)
- **preko EFTPOS uređaja:** prihvaćene su 11.644 transakcije (0,01%) s ukupnom vrijednosti od 986,7 tisuća eura (0,01%) i
- **ostalim načinima:** prihvaćeno je 17.959 transakcija (0,02%) s ukupnom vrijednosti od 5,64 milijuna eura (0,04%).

Prosječna vrijednost transakcije prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama izdanima u RH za podizanje gotovog novca u 2023. iznosila je:

- **preko bankomata:** 133 eura
- **preko EFTPOS uređaja za isplatu i uplatu:** 137 eura
- **preko EFTPOS uređaja:** 85 eura i
- **ostalo:** 314 eura.

Slika 26. Ukupan broj i vrijednost transakcija prihvata za podizanje gotovog novca

Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj i vrijednost transakcija prihvata platnih kartica hrvatskih izdavatelja za podizanje gotovog novca.

Izvor: HNB

Od ukupnih transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama hrvatskih izdavatelja za podizanje gotovog novca, platnim karticama (Slika 26.):

- **potrošača:** prihvaćena su 91,3 milijuna transakcija (96%) s ukupnom vrijednosti od 11,69 milijardi eura (93%), a
- **nepotrošača:** prihvaćeno je 3,37 milijuna transakcija (4%) s ukupnom vrijednosti od 915,88 milijuna eura (7%).

Polaganje gotovog novca

Pod pojmom polaganje gotovog novca podrazumijevaju se platne transakcije prihvata transakcija polaganja gotovog novca preko bankomata i EFTPOS uređaja za isplatu i uplatu.

U 2023. ukupno je evidentirano 6,66 milijuna transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama hrvatskih izdavatelja za polaganje gotovog novca s ukupnom vrijednosti od 3,45 milijardi eura.

Od ukupnih transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama izdanima u RH za polaganje gotovog novca:

- **preko bankomata:** prihvaćeno je 6,36 milijuna transakcija (95,49%) s ukupnom vrijednosti od 3,22 milijarde eura (93,42%) i
- **preko EFTPOS uređaja za isplatu i uplatu:** prihvaćeno je 0,30 milijuna transakcija (4,51%) s ukupnom vrijednosti od 226,77 milijuna eura (6,58%).

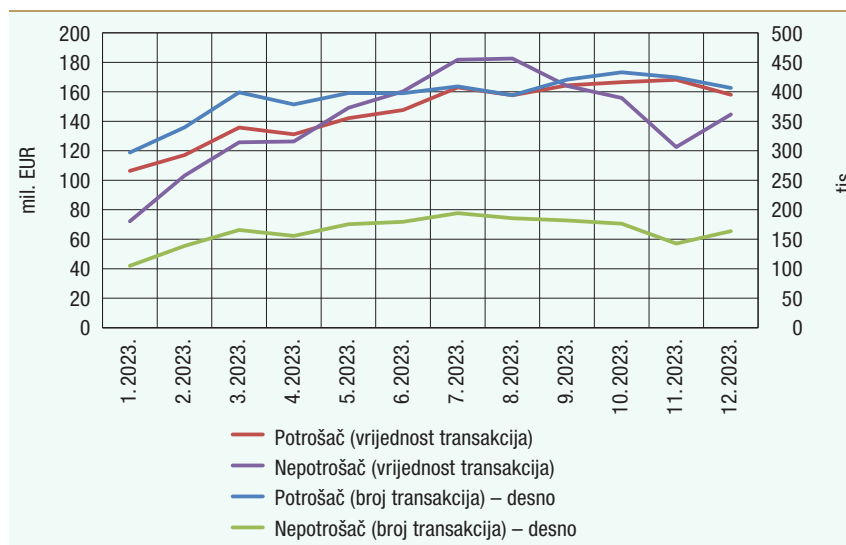
Prosječna vrijednost transakcije prihvata transakcije polaganja gotovog novca u RH u 2023. iznosila je:

- **preko bankomata:** 506 eura i
- **preko EFTPOS uređaja za isplatu i uplatu** 754 eura.

Od ukupnih transakcija prihvata transakcija polaganja gotovog novca karticama hrvatskih izdavatelja (Slika 27.):

- **potrošača:** prihvaćeno je 4,7 milijuna transakcija (71%) ukupne vrijednosti 1,76 milijardi eura (51%), a
- **nepotrošača:** prihvaćeno je 1,96 milijuna transakcija (29%) ukupne vrijednosti 1,69 milijardi eura (49%).

Slika 27. Vrijednost transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama inozemnih izdavatelja prema prihvatnim uređajima

Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj i vrijednost transakcija prihvata platnih kartica hrvatskih izdavatelja za polaganje gotovog novca.

Izvor: HNB

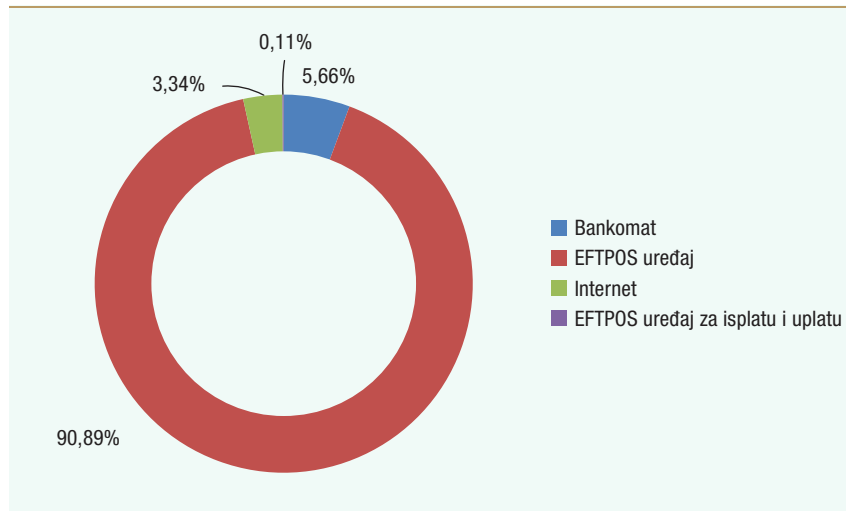
5.1.2. Prihvat platnih transakcija izvršenih platnim karticama izdanim u inozemstvu

U ovom poglavlju prikazani su statistički podaci o broju i vrijednosti transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama izdanim izvan RH, tj. inozemnih izdavatelja.

U 2023. ukupno je evidentirano 111,25 milijuna transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama inozemnih izdavatelja s ukupnom vrijednosti od 6,13 milijardi eura. Time se ukupan broj transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama inozemnih izdavatelja u 2023. godini u odnosu na 2022. povećao za 8,28%, a vrijednost za 5,53%.

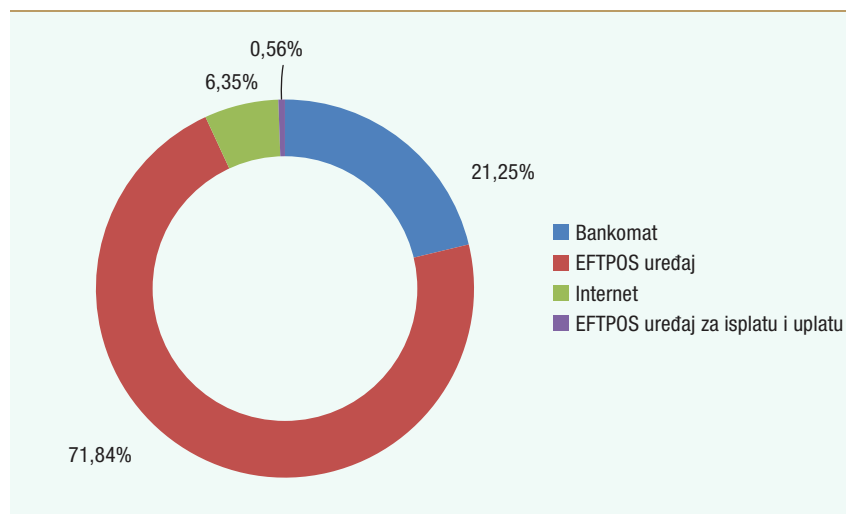
Iz pregleda broja i vrijednosti transakcija prihvata vidljivo je da su imatelji platnih kartica izdanih u inozemstvu najčešće kupovali robu i usluge na EFTPOS uređajima u RH (slike 28. i 29.).

Slika 28. Broj transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama inozemnih izdavatelja prema prihvatnim uređajima

Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj transakcija prihvata platnih kartica inozemnih izdavatelja u 2023.
Izvor: HNB

Slika 29. Vrijednost transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama inozemnih izdavatelja prema prihvatnim uređajima u eurima

Napomena: Podaci se odnose na ukupnu vrijednost transakcija prihvata platnih kartica inozemnih izdavatelja u 2023.
Izvor: HNB

Od ukupnih transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama inozemnih izdavatelja u 2023.:

- **preko bankomata:** prihvaćena su 6,3 milijuna transakcija ukupne vrijednosti 1,3 milijarde eura
- **preko EFTPOS uređaja:** prihvaćeno je 101,12 milijuna transakcija ukupne vrijednosti 4,4 milijarde eura
- **internetom:** prihvaćen je 3,71 milijun transakcija ukupne vrijednosti 388,85 milijuna eura

- **preko EFTPOS uređaja za isplatu i uplatu:** prihvaćeno je 0,12 milijuna transakcija ukupne vrijednosti 34,39 milijuna eura.

Prosječna vrijednost transakcije prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama inozemnih izdavatelja iznosila je:

- **preko EFTPOS uređaja:** 44 eura
- **internetom:** 105 eura
- **preko bankomata:** 207 eura i
- **preko EFTPOS uređaja za isplatu i uplatu:** 278 eura.

Tablica 16. Broj i vrijednost transakcija prihvata platnih kartica inozemnih izdavatelja prema prihvatnim uređajima i imateljima kartice

Korisnik		Platna transakcija	Bankomat	EFTPOS uređaj	Internet	EFTPOS uređaj za isplatu i uplatu	UKUPNO
Potrošač	Broj transakcija	Kupnja robe i usluga	197	97.439.681	3.529.973		100.969.851
		Podizanje gotovog novca	6.191.026			118.817	6.309.843
	Vrijednost transakcija	Kupnja robe i usluga	2.105	3.962.898.529	337.760.880		4.300.661.514
		Podizanje gotovog novca	1.270.794.258			32.974.047	1.303.768.305
Nepotrošač	Broj transakcija	Kupnja robe i usluga		3.679.230	182.896		3.862.126
		Podizanje gotovog novca	106.498			4.796	111.294
	Vrijednost transakcija	Kupnja robe i usluga		439.769.350	51.088.065		490.857.415
		Podizanje gotovog novca	31.467.476			1.412.089	32.879.565
Ukupno – broj transakcija	Kupnja robe i usluga	197	101.118.911	3.712.869	0	104.831.977	
	Podizanje gotovog novca	6.297.524	0	0	123.613	6.421.137	
	Ukupno	6.297.721	101.118.911	3.712.869	123.613	111.253.114	
Ukupno – vrijednost transakcija	Kupnja robe i usluga	2.105	4.402.667.879	388.848.945	0	4.791.518.929	
	Podizanje gotovog novca	1.302.261.734	0	0	34.386.136	1.336.647.870	
	Ukupno	1.302.263.839	4.402.667.879	388.848.945	34.386.136	6.128.166.799	

Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj i vrijednost transakcija prihvata platnih kartica inozemnih izdavatelja u 2023.
Izvor: HNB

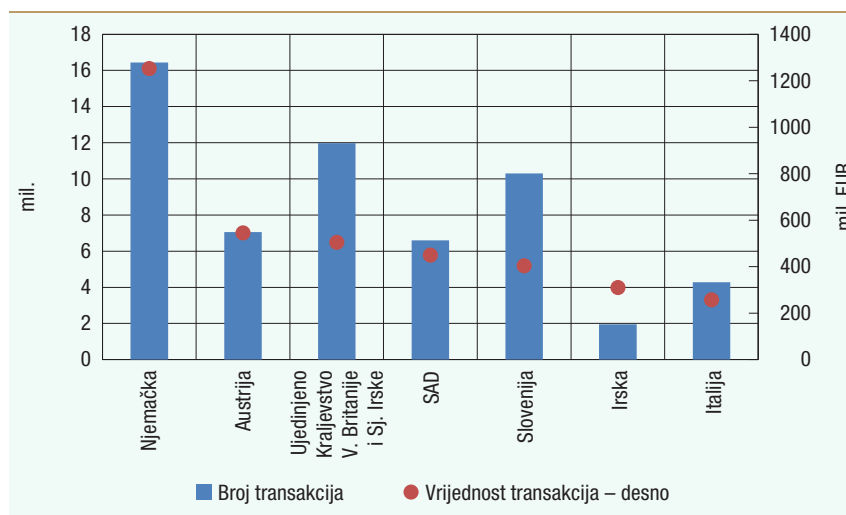
U 2023. ukupno su evidentirana 104,83 milijuna transakcija (94%) prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama inozemnih izdavatelja za kupnju robe i usluga ukupne vrijednosti 4,8 milijardi eura (78%) i 6,42 milijuna transakcija (6%) prihvata platnih transakcija za podizanje gotovog novca ukupne vrijednosti 1,34 milijarde eura (22%). Navedeno upućuje na smanjenje broja transakcija podizanja gotovog

novca na bankomatima karticama inozemnih izdavatelja u 2023. za 32,4%, a vrijednosti za 13,2% u odnosu na 2022. Razlog je tome ponajprije uvođenje eura.

U 2023. evidentirane su transakcije prihvata učinjene platnim karticama inozemnih izdavatelja iz ukupno 203 države. Prihvat platnih kartica izdanih u sedam najzastupljenijih država (Njemačka, Austrija, Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske, Sjedinjene Američke Države, Slovenija, Irska i Italija) sudjeluje s 51% u ukupnom broju transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama inozemnih izdavatelja i sa 60% u ukupnoj vrijednosti transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama inozemnih izdavatelja.

Od sedam prikazanih država u 2023. najveća vrijednost transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama učinjena je platnim karticama izdanim u Njemačkoj u iznosu od 1,25 milijardi eura. Najveća prosječna vrijednost u navedenih sedam država po kartičnoj transakciji u iznosu od 159 eura ostvarena je karticama irskih izdavatelja, a najmanja karticama slovenskih izdavatelja u iznosu od 39 eura (Slika 30.).

Slika 30. Broj i vrijednost transakcija prihvata platnih kartica inozemnih izdavatelja prema državi izdavatelja – sedam najzastupljenijih država

Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj i vrijednost prihvata platnih kartica inozemnih izdavatelja u RH.
Izvor: HNB

Prihvat platnih kartica u RH prema korištenoj metodi autentifikacije

Prihvat platnih transakcija kupovine robe i usluga u RH evidentira se prema kanalu iniciranja i s raščlambom prema korištenoj metodi autentifikacije klijenta (SCA – pouzdanom autentifikaciji klijenta i non-SCA – nije primijenjena pouzdana autentifikacija klijenta) te korištenim izuzećima.

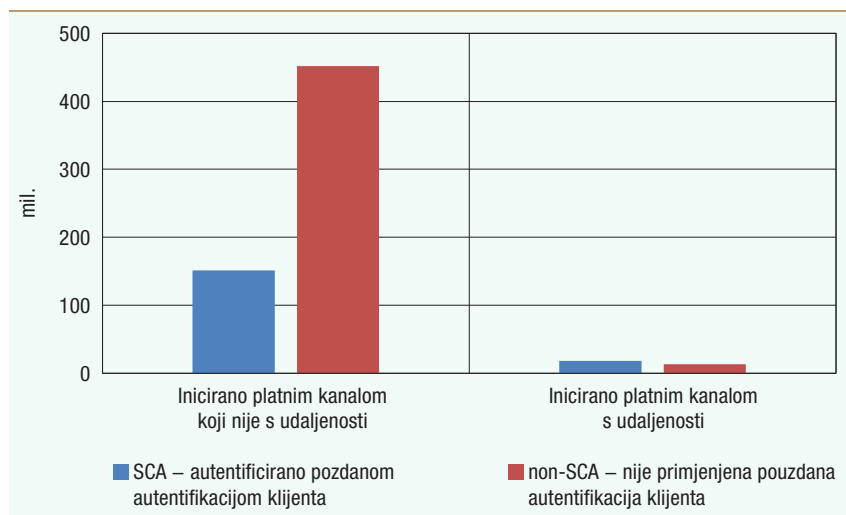
Pouzdana autentifikacija klijenta (SCA) znači autentifikacija na temelju uporabe dvaju ili više elemenata koji pripadaju u kategoriju znanja (nešto što samo korisnik zna), posjedovanja (nešto što samo korisnik posjeduje) i svojstvenosti (nešto što korisnik jest) koji su međusobno neovisni. Međusobna neovisnost osigurava da “probijanje” jednog elementa ne umanjuje pouzdanost drugih elemenata i koja je osmišljena na takav način da štiti povjerljivost podataka o autentifikaciji.

Razlozi za izostanak od primjene SCA dijele se ovisno o tome je li transakcija:

- inicirana kanalom koji nije s udaljenosti: beskontaktna plaćanja malih vrijednosti, samoposlužni aparati, korisnici kojima se vjeruje, ponavljajuće transakcije i ostalo
- inicirana kanalom s udaljenosti: sigurni korporativni postupci, korisnici kojima se vjeruje, po-navljajuće transakcije, mala vrijednost, analiza transakcijskog rizika, transakcije koje je inicirao trgovac i ostalo.

U RH u 2023. ukupno je prihvaćeno 602,6 milijuna transakcija iniciranih uz fizičku prisutnost uz EFTPOS terminal. Od tog broja za 151,3 milijuna transakcija primijenjena je SCA (25,1%), dok za 451,3 milijuna transakcija nije primijenjena SCA (74,9%).

Slika 31. Broj transakcija prihvata platnih kartica u RH prema korištenoj metodi autentifikacije

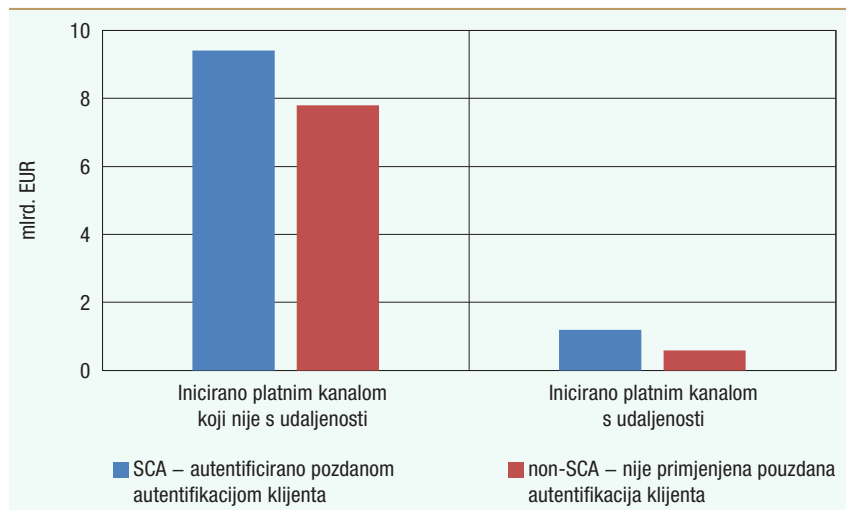

Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj transakcija prihvata platnih kartica u RH (ne uključuje podizanje gotovine na bankomatu)

Izvor: HNB

Nadalje, u RH u 2023. ukupno su prihvaćena 32,2 milijuna transakcija iniciranih s udaljenosti. Od tog broja za 18,6 milijuna transakcija primijenjena je SCA (57,7%), dok za 13,6 milijuna transakcija SCA nije primijenjena (42,3%).

Slika 32. Vrijednost transakcija prihvata platnih kartica u RH prema korištenoj metodi autentifikacije

Napomena: Podaci se odnose na ukupnu vrijednost transakcija prihvata platnih kartica u RH (nije uključeno podizanje gotovine na bankomatu).

Izvor: HNB

Prihvat platnih transakcija u RH u 2023. iniciranih uz fizičku prisutnost uz EFTPOS terminal ukupno je iznosio 17,2 milijarde eura, od kojih je za 9,4 milijardi eura primijenjena SCA (54,7%), dok za 7,8 milijardi eura SCA nije primijenjena (45,3%).

Nadalje, prihvat platnih transakcija u RH u 2023. iniciranih platnim kanalom s udaljenosti ukupno je iznosio 1,8 milijardi eura, od kojih je za 1,2 milijarde eura primijenjena SCA (67,3%) dok za 576,8 milijuna eura SCA nije primijenjena (32,7%).

Transakcije kod kojih nije primijenjena SCA mogu se podijeliti prema korištenom izuzeću od pri-mjene SCA u skladu sa zakonskim propisima (Tablica 17.).

Tablica 17. Transakcije kod kojih nije primijenjena SCA prema vrstama korištenog izuzeća

Inicirani platnim kanalom uz fizičku prisutnost EFTPOS terminala	Broj transakcija	Vrijednost transakcija (u EUR)
Beskontaktna plaćanja male vrijednosti	352.284.307	4.703.555.814
Samoposlužni terminali za prijevozne karte ili naknade za parkiranje	2.912.484	25.842.078
Ostalo	96.078.976	3.069.396.445
Inicirano platnim kanalom s udaljenosti	Broj transakcija	Vrijednost transakcija (u EUR)
Ponavljajuće transakcije	12.070	543.709
Mala vrijednost	2.564.037	21.075.961
Analiza transakcijskog rizika	41.582	2.054.174
Transakcije koje je inicirao trgovac	7.014.501	238.410.653
Ostalo	4.008.241	314.724.695

Napomena: Podaci se odnose na ukupnan broj i vrijednost transakcija prihvata platnih kartica u RH u 2023.

Izvor: HNB

Usporedba korištenja platnih kartica i gotovog novca

Obveznici fiskalizacije⁸ u 2023. godini ukupno su izdali 2.474,41 milijun računa s ukupnom vrijednosti od 40,1 milijardu eura.

Plaćanje gotovinom i nadalje je najčešće sredstvo plaćanja u Republici Hrvatskoj.

Naime, prema podacima Ministarstva financija RH – Porezne uprave od ukupnog broja izdanih fiskaliziranih računa u RH udio računa plaćenih gotovinom u 2021. bio je 74,78%, u 2022. godini 72,49%, a u 2023. godini 68,4%. Istodobno se u promatranom razdoblju udio broja računa plaćenih karticama postupno povećavao te je u 2021. godini bio 21,24%, u 2022. godini 23,18%, a u 2023. godini 26,8%. Ostatak udjela u broju izdanih računa od prosječno 5% odnosio se na broj računa plaćenih ostalim načinima plaćanja.

U skladu s navedenim, možemo zaključiti da, kada govorimo o omjerima plaćanja karticom i gotovinom u proteklom razdoblju, otprilike svaki četvrti fiskalizirani račun plaćen je karticom, dok su ostala tri računa plaćena gotovinom. Međutim, i podaci iz sustava fiskalizacije upućuju na to da se navike potrošača razvijaju u smjeru stalnoga i ubrzanog rasta broja i vrijednosti bezgotovinskih plaćanja, odnosno da potrošači sve češće odabiru platnu karticu kao sredstvo plaćanja računa te da bi udio računa plaćenih karticom uskoro mogao biti veći od trećine.

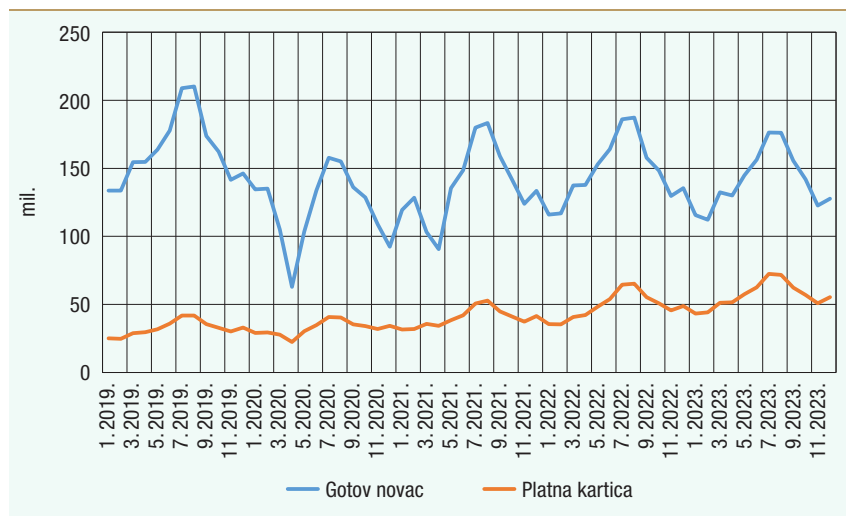
Nadalje, a u odnosu na ukupnu vrijednost izdanih fiskaliziranih računa, prema podacima Ministarstva financija RH – Porezne uprave RH u 2021. godini 46,9% vrijednosti računa plaćeno je gotovinom, u 2022. godini 45,3%, a u 2023. godini 45,3%. Udio u ukupnoj vrijednosti računa plaćenih karticama u 2021. godini iznosio je 45,6%, u 2022. godini 47,2%, a u 2023. godini 47,3%. Ostatak udjela u vrijednosti izdanih računa, od 8%, odnosio se na vrijednost računa plaćenih ostalim načinima plaćanja.

Pritom je prosječna vrijednost jednoga fiskaliziranog računa plaćenoga gotovinom u 2023. iznosila 10,7 eura, a karticom 28,6 eura. U 2022. prosječna vrijednost jednoga fiskaliziranog računa plaćenoga gotovinom iznosila je 8,6 eura, a karticom 28,1 euro. Navedeni podaci upućuju na to da potrošači češće odabiru platnu karticu u odnosu na gotovinu pri plaćanju računa većih iznosa.

8 Prema podacima Ministarstva financija RH – Porezne uprave prikupljenima na temelju Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom, "Narodne novine", br. 133/2012.

Na slikama 33. i 34. daje se usporedni prikaz broja i vrijednosti izdanih računa plaćenih u gotovom novcu u RH te broja i vrijednosti kartičnih platnih transakcija kupnje robe i usluga izvršenih platnim karticama hrvatskih i inozemnih izdavatelja. Iz prikaza je vidljivo kako je gotov novac u odnosu na platne kartice kao oblik plaćanja i u 2023. godini znatno zastupljeniji u broju transakcija. Međutim, vrijednost transakcija koje su plaćene platnim karticama premašuje vrijednost fiskaliziranih računa koji su plaćeni gotovim novcem tijekom cijele 2023. godine (Slika 34.).

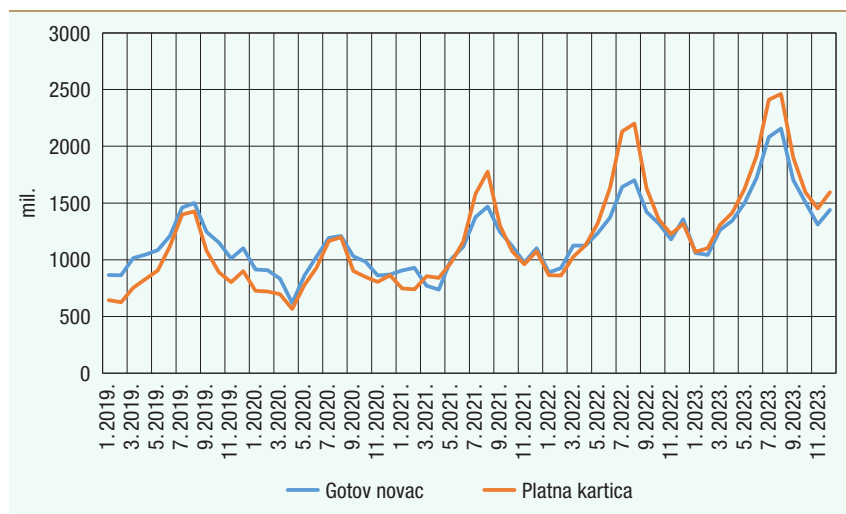
Slika 33. Usporedni prikaz korištenja različitih instrumenata plaćanja – broj

Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj tijekom jednoga izvještajnog razdoblja. Podaci za gotov novac odnose se na ukupan broj izdanih računa plaćenih u gotovom novcu. Podaci za platne kartice odnose se na ukupan broj kartičnih platnih transakcija kupnje robe i usluga hrvatskim i inozemnim karticama.

Izvori: Ministarstvo financija – Porezna uprava; HNB

Slika 34. Usporedni prikaz korištenja različitih instrumenata plaćanja – vrijednost u eurima

Napomena: Podaci se odnose na ukupnu vrijednost tijekom jednoga izvještajnog razdoblja. Podaci za gotov novac odnose se na ukupnu vrijednost izdanih računa plaćenih u gotovom novcu u eurima. Podaci za platne kartice odnose se na ukupnu vrijednost kartičnih platnih transakcija kupnje robe i usluga hrvatskim i inozemnim karticama.

Izvori: Ministarstvo financija RH – Porezna uprava; HNB

---

6. Pojmovnik

- Charge kartica je platna kartica kod koje u trenutku zadavanja platne transakcije nije osigurano pokriće na rčunu za plaćanje, a platne se transakcije najčešće izvršavaju do odobrenoga kredita (limita). Iznos troškova nastalih upotrebom kartice s charge funkcijom u određenom razdoblju korisnik podmiruje u cijelosti na kraju određenog razdoblja, najčešće kreditnim transferom.
- Debitna kartica je platna kartica koja se izdaje imateljima računa za plaćanje. Troškovi učinjeni ovom karticom naplaćuju se terećenjem računa za plaćanje, i to najčešće odmah.
- Država članica jest država članica Europske unije te država potpisnica Ugovora o Europskom gospodarskom prostoru.
- Kartica s odgođenom naplatom platna je kartica koja se izdaje najčešće imateljima računa za plaćanje. U trenutku zadavanja platne transakcije nije osigurano pokriće na računu za plaćanje, a platne se transakcije najčešće mogu izvršavati do odobrenog limita. Iznos ukupnih troškova nastalih upotrebom platne kartice s funkcijom odgođene naplate, u određenom razdoblju, podmiruje se u cijelosti na kraju određenog razdoblja uslugom izravnog terećenja računa za plaćanje.
- Kartična platna shema jest skup funkcija, procedura, postupaka, pravila i uređaja koji imatelju platne kartice omogućuju izvršenje platne transakcije i/ili podizanje gotovog novca kod pružatelja platnih usluga.
- Kartična platna transakcija usluga je koja se temelji na prihvatnoj kartičnoj infrastrukturi i pravilima poslovanja kartične platne sheme za izvršavanje platne transakcije debitnom ili kreditnom karticom.
- Kreditna kartica je platna kartica kod koje nije osigurano pokriće na računu za plaćanje, a za izvršenje platne transakcije korisniku je odobren kredit (limit). Korisnik platne kartice može izvršavati plaćanja do iznosa odobrenoga kredita (limita). Iznos svake izvršene transakcije nastale upotrebom platne kartice s kreditnom funkcijom u određenom razdoblju automatski se dijeli na ugovoreni broj otplatnih rata prema ugovorenom modelu.
- Međunarodna platna transakcija jest platna transakcija u čijem izvršavanju sudjeluju dva pružatelja platnih usluga od kojih se jedan pružatelj platnih usluga (primatelja plaćanja ili platitelja) nalazi u RH, a drugi pružatelj platnih usluga (platitelja ili primatelja plaćanja) u trećoj državi ili drugoj državi članici.
- Nacionalna platna transakcija jest platna transakcija u čijem izvršavanju sudjeluju platiteljev pružatelj platnih usluga i pružatelj platnih usluga

primatelja plaćanja ili samo jedan pružatelj platnih usluga koji se nalaze u RH.

- Platna kartica jest sredstvo koje omogućuje svojem imatelju izvršenje plaćanja robe i usluga preko prihvatnog uređaja na daljinu i/ili koje omogućuje podizanje gotovog novca i/ili korištenje drugih usluga na bankomatu ili drugom samoposlužnom uređaju te prijenos novčanih sredstava, a koje omogućuje iniciranje platne transakcije i njezino izvršavanje u okviru kartične platne sheme.
- Platni instrument jest polaganje, podizanje ili prijenos novčanih sredstava koje je inicirao platitelj ili su inicirani u njegovo ime i za njegov račun ili ih je inicirao primatelj plaćanja, bez obzira na to kakve su obveze iz odnosa između platitelja i primatelja plaćanja.
- Platni instrument na temelju kartica jest svaki platni instrument, uključujući karticu, mobilni telefon, računalo ili bilo koji drugi tehnološki uređaj s odgovarajućom aplikacijom za plaćanje, koji platitelju omogućuje iniciranje platne transakcije na temelju kartica, a koja nije kreditni transfer ili izravno terećenje kako su određeni u članku 2. Uredbe (EU) br. 260/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. ožujka 2012. o utvrđivanju tehničkih i poslovnih zahtjeva za kreditne transfere i izravna terećenja u eurima i o izmjeni Uredbe (E,5Z) br. 924/2009 (SL L 94, 30. 3. 2012.).
- Pružatelj platnih usluga jest institucija definirana člankom 7. ZPP-a.
- Pružatelj platnih usluga izdavatelj jest institucija koja izdaje platnu karticu.
- Pružatelj platnih usluga prihvatitelj jest institucija koja osigurava prihvat platne transakcije izvršene platnom karticom.
- Revolving kartica je platna kartica kod koje u trenutku zadavanja platne transakcije nije osigurano pokriće na računu za plaćanje, a za izvršenje platne transakcije korisniku je najčešće odobren revolving kredit (limit). Iznos troškova nastalih upotrebom kartice s revolving funkcijom u određenom razdoblju korisnik plaća djelomično, u utvrđenom postotku od učinjene potrošnje.
- Treća država je svaka strana država koja nije država članica.

---

7. Dodatak

7.1. Popis tablica

Tablica 1. Ukupan broj uređaja na kojima se obavlja prihvata platnih kartica na teritoriju RH	15
Tablica 2. Broj bankomata prema županijama na teritoriju RH	16
Tablica 3. Broj platnih kartica izdanih u RH prema korisniku	23
Tablica 4. Broj platnih kartica izdanih u RH prema vrsti kartice	23
Tablica 5. Broj kontaktnih i beskontaktnih platnih kartica izdanih u RH	26
Tablica 6. Broj imatelja platnih kartica u RH (potrošača)	28
Tablica 7. Broj imatelja platnih kartica u RH poslovnih subjekata (nepotrošača)	28
Tablica 8. Broj i vrijednost nacionalnih kartičnih platnih transakcija po vrsti platne kartice	34
Tablica 9. Broj i vrijednost nacionalnih kartičnih platnih transakcija kupnje robe i usluga po funkciji	38
Tablica 10. Nacionalne kartične transakcije inicirane s udaljenosti prema najzastupljenijim kategorijama trgovaca (kodnim listama) prema vrijednosti izvršenih transakcija	39
Tablica 11. Nacionalne kartične transakcije inicirane uz fizičku prisutnost uz POS terminal prema najzastupljenijim kategorijama trgovaca (kodnim listama) prema vrijednosti izvršenih transakcija	39
Tablica 12. Broj i vrijednost nacionalnih kartičnih platnih transakcija podizanja gotovog novca po funkciji	41
Tablica 13. Međunarodne kartične transakcije inicirane s udaljenosti prema najzastupljenijim kategorijama trgovaca (kodnim listama) prema vrijednosti izvršenih transakcija	45
Tablica 14. Međunarodne kartične transakcije inicirane uz fizičku prisutnost uz POS terminal prema najzastupljenijim kategorijama trgovaca (kodnim listama) prema vrijednosti izvršenih transakcija	45

Tablica 15. Broj i vrijednost transakcija prihvata prema prihvatnom uređaju	49
Tablica 16. Broj i vrijednost transakcija prihvata platnih kartica inozemnih izdavatelja prema prihvatnim uređajima i imateljima kartice	61
Tablica 17. Transakcije kod kojih nije primijenjena SCA prema vrstama korištenog izuzeća	64

7.2. Popis okvira

Okvir 1. Rasprostranjenost uređaja u RH na dan 31. prosinca 2023.	11
Okvir 2. Zastupljenost platnih kartica potrošača u RH na dan 31. prosinca 2023.	20
Okvir 3. Nacionalne kartične platne transakcije po stanovniku u 2023.	31
Okvir 4. Transakcije prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama prema prihvatnim uređajima u 2023.	47

7.3. Popis slika

Prikaz 1. Četverostrana kartična shema u RH	12
Prikaz 2. Trostrana kartična shema u RH	14
Slika 1. Broj bankomata na teritoriju RH	17
Slika 2. Broj EFTPOS uređaja na teritoriju RH	18
Slika 3. Broj beskontaktno-kontaktne EFTPOS uređaja na teritoriju RH	18
Slika 4. Broj platnih kartica	22
Slika 5. Broj korištenih, nekorištenih i blokiranih platnih kartica	24
Slika 6. Broj novoizdanih i deaktiviranih platnih kartica prema vrsti kartice	25
Slika 7. Broj kontaktnih i beskontaktnih platnih kartica	27
Slika 8. Broj i vrijednost nacionalnih i međunarodnih kartičnih platnih transakcija	32

Slika 9. Udjeli u broju kartičnih transakcija prema kanalu zadavanja (s udaljenosti/uz fizičku prisutnost)	32
Slika 10. Udjeli u vrijednosti kartičnih transakcija prema kanalu zadavanja (s udaljenost/uz fizičku prisutnost)	33
Slika 11. Broj nacionalnih kartičnih platnih transakcija prema prihvatnim uređajima	35
Slika 12. Vrijednost nacionalnih kartičnih platnih transakcija prema prihvatnim uređajima	35
Slika 13. Prosječan mjesečni broj i vrijednost nacionalnih kartičnih platnih transakcija po korištenoj platnoj kartici	36
Slika 14. Broj i vrijednost nacionalnih kartičnih platnih transakcija podizanja gotovog novca	40
Slika 15. Broj i vrijednost nacionalnih kartičnih platnih transakcija polaganja gotovog novca	42
Slika 16. Broj i vrijednost međunarodnih kartičnih platnih transakcija	44
Slika 17. Broj i vrijednost međunarodnih kartičnih platnih transakcija – najzastupljenije države	44
Slika 18. Broj i vrijednost transakcija prihvata na teritoriju RH	47
Slika 19. Ukupan broj i vrijednost transakcija prihvata prema izdavatelju platne kartice	50
Slika 20. Ukupan broj i vrijednost transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama hrvatskih izdavatelja prema imatelju platne kartice	51
Slika 21. Ukupan broj i vrijednost transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama inozemnih izdavatelja prema imatelju platne kartice	52
Slika 22. Broj i vrijednost transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama izdanima u RH	54
Slika 23. Broj transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama izdanima u RH prema vrsti transakcije	55
Slika 24. Vrijednost transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama izdanima u RH prema vrsti transakcije	55
Slika 25. Ukupan broj i vrijednost transakcija prihvata za kupnju robe i usluga	56

Slika 26. Ukupan broj i vrijednost transakcija prihvata za podizanje gotovog novca	57
Slika 27. Vrijednost transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama inozemnih izdavatelja prema prihvatnim uređajima	59
Slika 28. Broj transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama inozemnih izdavatelja prema prihvatnim uređajima	60
Slika 29. Vrijednost transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama inozemnih izdavatelja prema prihvatnim uređajima	60
Slika 30. Broj i vrijednost transakcija prihvata platnih kartica inozemnih izdavatelja prema državi izdavatelja – sedam najzastupljenijih država	62
Slika 31. Broj transakcija prihvata platnih kartica u RH prema korištenoj metodi autentifikacije	63
Slika 32. Vrijednost transakcija prihvata platnih kartica u RH prema korištenoj metodi autentifikacije	64
Slika 33. Usporedni prikaz korištenja različitih instrumenata plaćanja – brojS	66
Slika 34. Usporedni prikaz korištenja različitih instrumenata plaćanja – vrijednost u eurima	66

ISSN 1849-790X

